

Gisle Surssons saga

Gisle Súrsson's saga

1945 översättning till svensk av Josua Mjöberg från den isländska "Gísla saga Súrssonar".

Kapitel 1 - Torkel från Surendalen och hans ätt.

Det är början på denna saga, att Hakon Adalstensfostre rådde över Norge; det var i slutet på hans tid. Torkel hette en man. Han bodde i Surendalen och hade herses namn. Han hade tre söner: den ene hette Are, den andre Gisle, den tredje Torbjörn; denne var yngst, och de växte alla upp i hemmet.

En man hette Ise; han bodde i den fjord, som heter Fibule, i Nordmöre; hans kvinna hette Ingegärd, och dottern Ingeborg. Are, Torkel surdalingens son, friade till henne, och hon gavs åt honom med mycken egendom; en träl vid namn Kol följde med henne.

En man hette Björn den bleke, en bärsärk. Han for kring landet och manade till holmgång dem, som inte ville göra som han ville. Han kom på vintern till Torkel surdalingen; dennes son Are skötte då gården. Björn satte två villkor för Are: antingen skulle han slåss med Björn på den holme, som låg där i Surendalen och kallades Stockholmen, eller skulle han lämna sin kvinna åt honom. Raskt valde han att hellre slåss, än att han och hans kvinna skulle lida skam. De skulle mötas om tre dagar. Dagen för mötet kom, de slogos, och slutet blev, att Are föll och satte livet till. Nu menade Björn, att han i kamp vunnit både gård och kvinna. Då sade Gisle, att han hellre ville dö, än att detta skulle ske; han ville gå till holmen med Björn.

Då sade Ingeborg: Inte blev jag därför gift med Are, att jag inte hellre hade velat få dig. Min träl Kol har ett svärd, som heter Gråsida. Du skall be, att han lånar dig det, för det är sådant, att den får seger, som bär det i strid. Han bad trälen om svärdet, men trälen lånade motvilligt bort det. Gisle gjorde sig färdig till holmgången, de slogos, och slutet blev, att Björn föll. Nu menade Gisle, att han vunnit en stor seger. Han friade till Ingeborg, då han inte ville låta en god kvinna gå ur ätten, och fick henne. Sedan tog han alla ägodelarna och blev en myndig, man. Därefter dog hans fader, och Gisle tog all egendomen efter honom. Han lät dräpa alla, som hade följt med Björn.

Trälen ville ha tillbaka sitt svärd, men Gisle ville inte bli av med det utan bjöd honom pengar i stället. Detta tog trälen illa upp och föll över Gisle. Det blev ett stort sår. Gisle högg tillbaka i trälens huvud med Gråsida, så häftigt att svärdet brast och trälens skalle bräcktes, och de dogo båda.

Kapitel 2 - Torbjörns familj. Strid om Tordis.

Därefter övertog Torbjörn all den egendom, som hans far och de två bröderna hade haft. Han bodde i Surendalen på Stockar. Han friade till Tora, Rauds dotter från Freidarö, och fick henne. Deras samliv var gott och inte långt, innan de fingo barn. Deras dotter fick namnet Tordis; hon var äldst av barnen. Torkel hette deras äldste son, den andre Gisle, den yngste Are. I hela bygden funnos inte deras övermän bland jämnåriga. Are blev fostrad hos sin morbroder Styrkår, men både Torkel och Gisle voro i hemmet.

En man hette Bård. Han bodde där i Surendalen, var en ung man och hade nyss fått sitt fadersarv. Kolbjörn hette en man, som bodde på Hella i Surendalen. Han var också en ung man och hade nyss ärvt sin far. Det gick prat om att Bård förförde Tordis Torbjörnsdotter. Hon var både vacker och klok. Torbjörn tog illa vid sig och sade sig hålla före, att det inte skulle gå väl, om Are vore hemma. Bård sade härtill: Ogillt är oduglings ord jag gör som förut.

Torkel var god vän med Bård och höll med honom, men Gisle var liksom fadern misslynt över pratet. En gång for Gisle i följe med Bård och Torkel halvvägs till Granasked, där Bård bodde, och just då det minst kunde väntas, gav Gisle Bård dödshugg. Torkel blev vred och sade, att Gisle hade handlat illa, men Gisle bad brodern ge sig till tåls; låt oss byta svärd, så får du det som biter bäst han liksom drev smått med honom. Då lugnade sig Torkel och satte sig ned hos Bård, men Gisle for hem och berättade allt för sin far, och han tyckte det var bra. Aldrig blevo bröderna lika goda vänner efter detta, och Torkel gick inte med på vapenbytet, inte heller ville han vara hemma utan for till Holmgång-Skägge på ön Saxa, en nära släkting till Bård, och blev där. Han eggade ivrigt Skägge att hämnas Bård, sin frände, och taga hans syster Tordis till hustru. De foro till Stockar, tjugo man starka, och när de kommo till gården, yrkade Skägge på mågskap med Torbjörn och att få gifta mig med Tordis, dottern din.

Men Torbjörn ville inte ge honom kvinnan; det anfördes, att Kolbjörn hade möten med Tordis. Då tänkte Skägge, att denne var skuld till att han inte fick detta gifte, sökte upp Kolbjörn och bjöd honom till holmgång på ön Saxa. Denne svarade, att han skulle komma; han vore inte värd att få Tordis, om han inte tordes slåss med Skägge. Torkel och Skägge foro hem till Saxa och inväntade mötet med tjugo man. Då tre dagar hade gått, kom Gisle och träffade Kolbjörn och frågade, om han var redo till mötet på holmen. Kolbjörn svarade med att fråga, om han måste göra detta för att få giftet. Det skall du inte föra på tal, sade Gisle. Kolbjörn svarade: Ja, då vill jag inte gå med på att slåss med Skägge. Gisle kallade honom en eländig stackare, och fast det för dig blir en stor skam, så vill jag nu bege mig dit.

Sedan kom Gisle med elva man till ön Saxa. Skägge kom till holmen, läste upp holmgångslagen och märkte ut stridsplatsen för Kolbjörn men såg varken till honom eller någon, som ville gå holmgången i hans ställe.

Räv hette en man, som var Skägges dräng. Skägge bad honom göra beläten efter Gisle och Kolbjörn: den ene skall stå i baken på den andre, och detta nid skall stå i alla tider, dem till vanära. Detta hörde Gisle in i skogen och svarade: Annat lär dina drängar få att göra, som nödigare är. Här ser du en, som vågar slåss med dig.

De gingo till enviget och slogos, och själva hällo de skölden framför sig. Skägge hade ett svärd, som hette Gunnlåge, och när han högg till Gisle, klang det högt. Då sade Skägge:

Gunnlåge gol
till gamman för Saxa.

Gisle högg tillbaka med en spjutyxa, högg av spetsen på Skägges sköld och hans ena ben och sade:

Blixt gav bilan,
och biten blev Skägge.

Skägge fick lösa sig från holmgången och gick sedan alltid på träben. Men Torkel for hem med sin broder Gisle, och de levde nu i god sämja. Man fann, att Gisle hade vunnit mycket genom denna händelse.

Kapitel 3 - Torbjörns och Kolbjörns död.

Två bröder omtalas, Einar och Arne, söner till Skägge på Saxa. De bodde på Flydrunäs norr om Trondheim. De drogo samman folk på våren, kommo till Kolbjörn i Surendalen och bjödo honom välja, antingen han ville fara med dem och bränna Torbjörn och hans söner inne eller bli dräpt på

stället. Han valde att följa med. De foro nu åstad, sextio man, kommo till Stockar om natten och satte eld på husen. Därinne lågo alla i sömn i enstuga, Torbjörn, hans söner och Tordis. I den stugan voro två kar med vassla.. Gisle och männen togo nu två bockskinn och doppade dem i vasslakaren, skyddade sig med dem för elden och släckte denna tre gånger. Därefter lyckades de få håll i väggen och kommo så undan, tio tillhopa, och följde röken till fjälls, så långt, att hundarna inte skällde. Tolv människor brunno inne. Men de som hade kommit dit trodde, att de hade bränt alla inne.

Gisle och de andra kommo till Styrkår på Freidarö, samlade där ett följe på fyrtio man, överrumplade Kolbjörn och brände honom inne med elva man. Sedan sålde de sina jordar, köpte skepp, sextio man, och foro bort med allt sitt till: öar ute i havet. Därifrån foro de i två båtar, fyrtio man, norrut till Flydrunäs. Skäggesönerna hade just gett sig åstad, nio man, för att driva in sina avgälder. Gisle och hans män veko av mot dem och fällde dem alla. Gisle dräpte tre män, Torkel två. Sedan gingo de till gården och förde bort mycken egendom. Gisle högg huvudet av Holmgång-Skägge, ty denne var där hos sina söner.

Kapitel 4 - Islandsfärden.

Nu gingo de om bord, stucko till havs, seglade i drygt sextio dagar och lade till västerut på Island i Dyralfjorden på södra stranden vid den åmynning, som heter Haukadalsos. Två män med namnet Torkel bodde var på sin strand, den ene Torkel Eriksson på Saurar i Keldudalen på södra sidan, den andre på norra stranden, på Alvidra; han kallades Torkel den rike. Torkel Eriksson kom först bland aktade män till skeppet och träffade där Torbjörn Sur; så kallades han, sedan han skyddade sig med vasslan. Allt landet på bägge stränderna var då obebyggt. Torbjörn Sur köpte land på östra stranden, på Säbol i Haukadalen. Där byggde Gisle gård, och de bodde där sedan.

Längst inne i Arnarfjorden bodde en man vid namn Bjartmar. Hans kvinna hette Turid. De hade barn; dottern hette Hildur och var äldst, sönerna Helge, Sigurd och Vestgeir. Vestein hette en norrman, som kom ut i bebyggelsestiden och uppehöll sig hos Bjartmar. Han fick till hustru dennes dotter Hildur. De hade inte levat länge samman, förrän de fingo två barn; dottern hette Aud och sonen Vestein. Denne blev en god köpman. På den tid sagan rör sig om hade han hem i Avunds fjorden på Häst; hans kvinna hette Gunhild, hans söner Berg och Helge. Senare avledo Torbjörn Sur och hans kvinna Tora. Då togo Gisle och hans broder Torkel mot gården, men Torbjörn och Tora lades i hög.

Kapitel 5 - Torkels, Gisles och Tordis' giften.

Torbjörn Sälagnup hette en man, som bodde i Talknafjorden på Kvigandafjäll. Hans kvinna hette Tordis, dottern Åsgärd. Denna dotter begärde Torkel Sursson och fick henne, men Gisle Sursson begärde Vesteins syster Aud och fick henne. Båda bröderna bodde tillsammans i Haukadalen.

En vår for Torkel den rike söderut till Torsnästinget, och Surssönerna följde med honom. På Torsnäs bodde då Torsten Torskätaren. Han var gift med Tora Olavsdotter, och deras barn voro Tordis, Torgrim och Bork den tjocke. Då Torkel hade slutat sina ärenden på tinget, bjöd Torsten honom och Surssönerna till sig och gav dem goda gåvor vid skilsmässan. Men de bjödo Torstens söner till sig västerut till tinget nästa vår och foro så hem. Nästa vår foro Torstens söner med tio man till Valseyratinget och träffade där Surssönerna. Dessa bjödo dem hem från tinget. De fingo god förplägnad. Torgrim fann deras syster täck och begärde henne, och hon blev hans fästekvinna, varpå bröllop snart hölls. Hon fick Säbol i hemgift, och Torgrim slog sig ner där. Bork var sedan på Torsnäs. Surssönerna flyttade till Hol och uppförde där en god gård. Dessa ägor, Hols och Säbols, gränsade intill varandra, och det rådde god vänskap mellan ägarna. Torgrim fick godordet, och bröderna hade ett starkt stöd i honom. Om våren foro de till tinget med fyrtio man, alla i färgade kläder. Där var nu

Gisles svåger Vestein och allt surendalsfolket.

Kapitel 6 - Valseyratinget. Fosterbrödraskapet.

Till tinget hade kommit en man, som hette Gäst Oddleivsson, och han var i Torkel den rikes bod. En dag sutto haukadalsmännen och drucko, men de andra männen voro på tingsplatsen, eftersom det var rättegångsting. Då steg in i deras bod en pratmakare, som hette Arnor, och sade: Konstigt är det med er, haukadalsmän, som inte bryr er om annat än att dricka och inte vill komma till rätten, där era tingsmän gör upp sina tvister. Det tycker alla, men jag säger ifrån.

Gisle sade: Vi går till tinget; det kan hända, att fler säger detsamma. De gingo till rätten, och Torgrim frågade, om där funnos några män, som hade behov av deras stöd; den hjälp, som vi förmår ge dem, skall inte utebli för dem, som vi lovar vårt bistånd, så länge vi står på våra ben. Då svarade Torkel den rike: Det är föga viktiga saker, som man nu har att göra upp; men vi skall säga till er, om vi behöver ert stöd. Man började nu orda om, hur skrytsamt deras flock uppträdde och hur självsäkra ord de förde på tungan. Torkel sade då till Gäst: Hur länge tror du, att de där haukadalskarlarna kommer att vara så viktiga och övermodiga? Gäst svarade: Inte lär väl alla de där vara eniga tre år till, de som nu är i den flokken.

Arnor var där vid detta samtal, och han sprang in i haukadalsmännens bod och berättade vad som sagts. Gille svarade: Han lär ha sagt vad alla menar. Vi får se upp, så han inte blir sannspådd. Jag tycker det är ett gott råd, att vi befäster vår vänskap med fastare löften än förut och svärjer fostbrödralag, vi fyra. Detta funno de vara ett gott förslag. De gingo ut på udden av Valseyr, skuro där upp en jordrensa, så att båda ändarna sutto fast i jorden, och satte under den ett runmärkt spjut, så högt, att en man nådde med handen till spjutnaglarna. De skulle gå därinunder alla fyra, Torgrim, Gisle, Torkel och Vestein. Nu skuro de sig till blods och läto sitt blod rinna tillsammans i den mull, som hade blottats under jordremsan, och rörde samman allt, mullen och blodet. Sedan föllo alla på knä och svuro en ed, att var och en skulle hämnas den andre som sin broder, och nämnde alla gudarna till vittnen. Men när de alla skulle taga varandra i hand, sade Torgrim: Stora nog är de plikter jag tar på mig, om jag gör detta med mina bägge svågrar, Torkel och Gisle; men jag behöver inte ta mig an Vestein och han drog sin hand tillbaka. Så kan då flera av oss göra, sade Gisle och drog även sin hand tillbaka, jag tar inte på mig några plikter mot en man, som inte vill ta sig an min svåger Vestein.

Denna händelse fann man vara mycket märklig. Gisle sade till sin bror Torkel: Det gick som jag anade; det vi har gjort lär inte bli till någon båtnad. Jag tänker också, att ödet får råda i detta. Och männen foro hem från tinget.

Kapitel 7 - Utlandsfärden. Gisle gör ett mynt.

Torgrim satt på sin gård över vintern. På våren gjorde svågrarna Torgrim och Torkel i ordning ett skepp och foro utomlands. Samma sommar foro Vestein och Gisle till havs. Anund i Medaldalen skötte gården för Torkel och Gisle, men Torgrims systerson Saka-Stein styrde med Tordis på Säbol. När detta hände, rådde Harald Gråfäll över Norge. Torgrim och Torkel landade norrut i Norge och träffade snart på konungen, gingo fram för honom och hälsade hövligt. Han tog väl emot dem, de blevo hans män och fingo både gåvor och heder. Gisle och Vestein voro till havs mer än sextio dagar och kommo vid vinterns inbrott till Hårdaland en natt i svårt oväder och snöyra. Skeppet slogs i stycken, men de räddade folk och ägodelar.

En man hette Skägg-Bjälve och hade skepp i sjön. Han tänkte bege sig söderut till Danmark. Gisle och Vestein tingade av honom halva skeppet; han sade sig ha hört, att de voro goda karlar, och gav dem hälften i skeppet, vilken de genast rikligt betalte. De foro söderut till Danmark, till en stad, som hette Viborg, och voro där om vintern hos en man, som hette Sigradd. Vestein, Gisle och Bjälve höllo god vänskap och bytte gåvor, men tidigt på våren gjorde Bjälve sitt skepp färdigt till islandsfärd. En norrman vid namn Sigurd, i bolag med Vestein, var nu västerut i England. Han sände bud till Vestein och sade sig vilja häva bolaget med honom han behövde inte längre hans ägodelar. Vestein bad därför om lov att fara och träffa honom. Gisle sade: Det skall du lova mig, att du aldrig far bort från Island utan mitt tillstånd, om du kommer oskadd dit. Det lovade Vestein.

En morgon steg Gisle upp och gick till en smedja. Han var ovanligt händig och dugande i alla stycken. Han gjorde ett mynt, som vägde fullt ett öre, och nitade samman myntet med tjugo stift, tio i vardera halvan, och det såg ut som ett enda stycke, när delarna lades samman, fast man kunde ta sönder det i två bitar. Han gav den ena halvan åt Vestein och sade, att de skulle ha var sin del som ett märke: blott i det fallet skall de sändas mellan oss, att enderas liv står på spel; en aning säger mig, att vi kan behöva sända dem mellan oss, även om vi inte träffas själva. Vestein for västerut till England, Gisle och Bjälve till Norge och på sommaren ut till Island. De hade vunnit några ägodelar och stor ryktbarhet och upplöste i vänskap sitt bolag, så att Bjälve köpte halva skeppet av Gisle. Denne for västerut till Dyrarfjorden på en lastbåt med elva man.

Kapitel 8 - Torgrims och Torkels hemkomst. Asgärds och Auds samtal.

Torgrim och Torkel gjorde på annat håll sitt skepp färdigt och kommo till Haukadalsåns mynning i Dyrarfjord samma dag, som Gisle hade seglat in på lastbåten. De träffades snart, det blev ett glatt möte, och de foro var till sin gård. Torgrim och Torkel hade också gjort goda vinster. Torkel var mycket stormodig och arbetade inte för gården, men Gisle låg i dag och natt. En dag, då vädret var vackert, lät Gisle alla karlarna arbeta med höet utom Torkel, som ensam av männen var hemma på gården och hade lagt sig i eldstugan efter dagvarden. Eldstugan var hundra famnar lång och tio famnar bred; nedanför på södra sidan stod Auds och Åsgärds kvinnostuga, där de sutta och sydde. Då Torkel vaknade, gick han till stugan, ty han hörde prat därinifrån, och lade sig ned därutanför.

Nu säger Åsgärd: Gör mig den tjänsten, att du skär till en skjorta för mig till min husbonde Torkel. Det kan jag inte göra bättre än du, svarar Aud, och du skulle inte be mig om det, om du skulle skära skjortan till min broder Vestein. Det är en annan sak, säger Asgärd, och det kommer jag att tycka länge. Jag har vetat länge hur det stod till, säger Aud, och låt oss inte tala mer därom. Det måtte väl inte vara något galet, säger Åsgärd, att jag tycker om Vestein; man har sagt mig, att du och Torgrim träffades ofta nog, innan du gavs åt Gisle. Det var inget fel med det, säger Aud, för jag har inte haft med någon karl att göra bakom Gisles rygg, så därmed var det inget fel, och nu skall vi inte tala mer om detta.

Torkel hörde vart ord de sade, och föll in, när de tego: Här får man höra! Oerhört! Detta får följer! En mans fall eller fleras! Och så gick han in.

Då säger Aud till Åsgärd: Ofta kommer ont av kvinnors prat; av detta kan komma det värsta, vi får söka finna en utväg. Jag har kommit på en utväg, säger Åsgärd, som nog skall duga. Vad då? säger Aud. Lägga armarna om Torkels hals, när vi kommer i sängen, och säja, att det var lögn, så förlåter han mig nog. Inte kan det ensamt vara nog, säger Aud. Vad skall du hitta på för utväg? säger Åsgärd. Jag skall bekänna för min husbonde Gisle allt det, som det är svårt för mig att omtala eller fatta beslut om.

Om kvällen kom Gisle hem från sitt arbete. Det hade varit bruk, att Torkel tackade sin broder för det han gjort. Men nu var han tyst och sade inte ett enda ord. Gisle frågade, om han inte mådde bra. Någon sjukdom har jag inte, sade Torkel, det är värre än så. Har jag gjort något, sade Gisle, som du är missnöjd med mig för? Det är inget sådant, sade Torkel, du får väl reda på det, när den tiden kommer. De gingo en var till sitt, och det yttrades inte mer den gången. Torkel åt litet den kvällen och gick först av männen till sängs. Och när han hade kommit i sängen, kom Åsgård och lyfte på täcket och tänkte lägga sig. Då sade Torkel: Jag vill inte, att du ligger här i natt eller sedan. Åsgård sade: Varför har du ändrat dig så hastigt, eller vad står på? Torkel svarade: Nu vet vi bägge om det, fast det länge har dolts för mig; det blir inte mer hedersamt för dig, om jag talar tydligare. Hon svarade: Du får tänka härom, hur du vill, men länge skall jag inte stå och bråka om att få ligga hos dig. Du får välja mellan två ting: det ena är, att du tar emot mig och låter allt vara, som om ingenting hänt; eller också nämner jag genast vittnen och förklarar mig skild från dig, och jag låter då min far hämta min hemgift och brudgåva; sedan skall du slippa ligga trångt för min skull. Torkel teg först och sade till slut: Det är mitt ord, att du gör, som du finner bäst: jag vill inte neka dig sängplats denna natten. Hon lät strax förstå, vad hon tyckte var bäst, och gick genast i säng. De lågo inte länge tillsammans, innan de samsades om saken, som om intet hade kommit emellan.

Aud gick nu till sängs bredvid Gisle och omtalade för honom vad hon och Åsgård hade samtalat om, bad honom inte vara ond utan komma med ett gott förslag, om han visste något. Jag ser här ingen utväg, sade han, som kan duga; men jag vill inte vara ond på dig för detta, för var och en får säja, vad ödet inger honom, och det kommer att ske, som lagar sig till.

Kapitel 9 - Torkel flyttar till Säbol. Gisle gör ett gille.

Nu gick vintern, och det blev fardagstid. Då ville Torkel ha ett samtal med sin bror Gisle och sade: Så har det fallit sig, att jag har fått håg och lust att flytta, och det ligger så till, att jag vill, att vi delar vår egendom, för jag ämnar dela hem med min svåger Torgrim. Gisle svarade: Bäst skötes bröders bo samman; jag ser verkligen helst, att det blir som det är och vi inte delar. Det kan inte få fortsätta, att vi har vårt tillsammans, för det blir en stor nackdel för dig, då du alltid ensam har slit och släp för gården, medan jag inte lägger hand vid något, som ger välstånd. Var inte ledsen för det, du, sade Gisle, när jag inte knotar över det; vi har ju fått vara med om att det mellan oss varit både si och så. Torkel sade: För intet aktar jag det du yttrar; egendomen skall delas, det står fast; och eftersom det är jag, som fordrar det, skall du behålla husen och fädernejorden, men jag skall ha lösöret. Gisle svarade: Kan det inte bli på annat sätt än att vi skall dela, så gör du ettdera, jag bryr mig inte om vilket, dela eller välj.

Slutet blev, att Gisle delade och Torkel valde lösöret, men Gisle fick jorden. De delade även de två omyndiga barnen, som de hade i sin vård; pojken hette Geirmund och flickan Gudrid, barn till deras frände Ingjald; hon blev hos Gisle och han hos Torkel. Denne begav sig till sin svåger Torgrim och bodde hos honom, men Gisle behöll gården och fann inte, att den nu sköttes sämre än förr. Sommaren gick, och det blev vinter. På den tiden var det sed hos många att fira vinterns ankomst och göra gille och höstblot. Men Gisle hade slutat att blota, sedan han var i Viborg i Danmark; däremot höll han som förr gillen på stormäns vis.

Och nu rustade han till ett stort gille, när tiden var inne, som nyss sades. Till gillet bjöd han de båda namnarna Torkel Eriksson och Torkel den rike och sina fränder Bjartmarssönerna och många andra vänner. Och när gästerna kommo, sade Aud: Det skall med sanning sägas, att här saknar jag en man, som jag ville skulle varit här. Vem är det? sade Gisle. Det är min broder Vestein, honom hade jag velat be ta del i vår fägnad. Gisle svarade: Det tycker inte jag; jag skulle gärna ge mycket, för att han inte skulle komma. Därmed tog deras samtal tvärt slut.

Kapitel 10 - Torgrim Näv. Gråsida smides om. Vestein kommer till Island.

En man hette Torgrim och kallades Näv. Han bodde på Nävstad innanför Haukadalsåsen. Han var full av besvärjelse och trolldom och var den störste sejdman. Honom bjödo Torgrim och Torkel till sig, ty de hade också berett ett gille. Denne Torgrim var duktig i järnsmide. Och det berättas, att de båda Torgrimarna och Torkel gingo till en smedja och stängde väl till den. Nu togo de bitarna av Gråsida, som Torkel hade fått vid brödernas boskifte, och Torgrim gjorde därav ett spjut, som blev färdigt på kvällen. Runor funnos på det, och skaftet gick en spann in i hylsan.

Det säges, att Anund från Medaldalen kom till gillet hos Gisle, ville tala avsides med honom och nämnde, att Vestein hade kommit till Island och han väntas hit. Gisle fick brått att kalla på sina huskarlar Hallvard och Håvarå; han bad dem fara norrut i Anundsfjorden och söka upp Vestein och bära till honom min hälsning och bedja, att han stannar hemma, tills jag söker honom där, och inte kommer till gillet i Haukadalen. Han gav dem i händer ett knyte, i vilket var ett halvt mynt till märke, ifall Vestein inte annars trodde på vad de sade. De foro åstad och hade båt från Haukadalen och rodde till Lökjaroset och stego där i land hos bonden på Bessastad. De hälsade honom från Gisle, att han skulle ge dem två hästar, som hette Bandvantarna och voro de snabbaste i de fjordarna. Han lånade dem hästarna, och de redo, tills de kommo till Mossvallarna och sedan in under Häst. Nu red Vestein hemifrån. Och det slumpade sig så, att han red nedanför sandåsen vid Mossvallarna, när bröderna redo på andra sidan, och de redo om varandra.

Kapitel 11 - Vestein kommer till Gisle. Torgrim skickar en spejare dit. Vestein ger gåvor.

Vestein red ut till Dyrafjorden med två norrmän. Hallvart och Håvard kommo nedanför Häst och fingo nu reda på Vesteins färd och redo tillbaka så fort de kunde. Och då de kommo till Mossvallarna, sågo de några män rida mitt nere i dalen. Det var en kulle mellan dem. De redo då ner i Bjarnardalen och kommo till Arnkelsbrinken. Där störtade båda hästarna. De hoppade av och ropade. Vestein hörde dem, då han hade kommit till Gemlufallsheden, och väntade på dem. De framförde sitt bud och lämnade myntet, som Gisle hade skickat. Då tog han ett annat mynt ur sitt bälte, blev mycket röd och sade: Sant har ni sagt, och jag skulle ha vänt om, hade ni bara träffat mig förr. Men nu rinner alla vatten till Dyrafjorden. Jag får rida dit. Jag har också lust därtill. Norrmännen skall vända om, och ni skall gå i båten och omtala för Gisle och min syster, att jag kommer dit.

De foro hem och sade detta till Gisle. Han svarade: Ja, då blir det så.

Vestein for till Lambadalen till sin fränka Luta. Hon lät ro honom över fjorden och sade till honom: Vestein, tag dig i akt! Det lär behövas. Han roddes till Tingeyr; där bodde en man, som hette Torvald Gnista. Vestein gick fram till husen, och Torvald gav honom sin häst. Vestein red nu åstad med betselbjällror och eget sadeltyg; Torvald följde honom till Saudaoset och erbjöd sig att följa honom ända till Gisle. Men Vestein sade, att det inte behövdes. Mycket har ändrats i Haukadalen, sade Torvald, tag dig i akt! Så skildes de. Vestein red, tills han kom till Haukadalen. Det var klart väder och månsken. Hos Torgrim och Torkel släppte de in korna, Geirmund och en kvinna vid namn Rannveig. Hon satte i bås, och han drev in. Då red Vestein över tunet. Geirmund gick bort till honom och sade: Kom inte hit till Säbol, utan rid till Gisle, och tag dig i akt! Rannveig hade gått ut ur fähuset och fick nu se mannen, som hon tyckte sig känna igen. När korna hade släppts in, tvistade de, medan de gingo hem, om vem mannen hade varit.

Torgrim satt med sitt folk vid elden och frågade, om de hade sett eller träffat någon eller vad de voro oense om. Jag tyckte mig förstå, att det var Vestein, som hade kommit hit, sade Rannveig, han hade en svart kappa och spjut i handen och red med betselbjällror. Vad säger du då, Geirmund? Jag såg inte så noga efter; jag tänker det var en huskarl från Anund i Medaldalen och att han hade Gisles kappa och Anunds sadeltyg och en fiskestång i handen. Nu ljuger nog en av er, sade Torgrim, gå du, Rannveig, till Hol och tag reda på vad där är på färde. Hon gick och kom till dörren, när männen hade satt sig att dricka. Gisle stod ute i dörren, hälsade på henne och bad henne stanna. Hon sade sig skola gå hem jag vill bara träffa flickan Gudrid. Gisle kallade på denna, men Rannveig hade intet att säga. Var är din hustru Aud? sade hon till Gisle. Här är hon, svarade han. Aud gick ut och frågade vad hon ville. Hon svarade, att hennes ärende inte var stort, och där stod man. Då bad Gisle henne antingen bli där eller gå hem igen. Hon gick hem, var nu om möjligt ännu dummare än förut och hade ingen nyhet att förmäla.

Morgonen därpå lät Vestein hämta två säckar med varor i, som Hallvard och Håvard hade fört med sig. Han tog upp ur dem en sextio alnar lång vävnad, en tjugo alnar lång huvudduk, invävd med guldtråd i tre ränder, och tre guldbeslagna skålar. Detta bar han fram och gav sin syster, Gisle och sin fosterbroder Torkel, om han ville ta emot det.

Gisle gick med de båda namnarna Torkel till sin broder Torkel på Säbol, nämnde att Vestein hade kommit och hade givit dem båda gemensamt dessa dyrbarheter, visade honom dem och bad honom taga därav det han ville. Torkel svarade: Det passar bäst, att du toge alltihop; jag vill inte ha dyrbarheterna; gengäverna är annars inte så givna. Han ville alls inte ta emot något. Gisle for hem och tyckte, att allt pekade mot ett och samma.

Kapitel 12 - Vestein dräpes. Gisle utspejar Säbol.

Det hände sig på Hol, att Gisle jämrade sig i sömnen två nätter å rad, och man frågade, vad han hade drömt. Han ville inte yppa sina drömmar. Tredje natten, när folket hade sovit i sina sängar en god stund, kom emot huset en så häftig stormby, att den slet av hela taket på ena sidan. Därpå strömmade så mycket regn ned, att man inte hade varit med om maken, och det regnade in i husen, så som var att vänta, när taket hade rivits upp. Gisle for hastigt upp och ropade till sitt folk att hjälpa till. Men det var en träl hos Gisle, som hette Tord och kallades den modlöse. Han var stor till växten, nästan som Gisle. Trälen blev hemma, när Gisle och nästan alla karlarna gingo ut för att bärga höet. Vestein erbjöd sig att följa med, men det ville inte Gisle. När nu regnet började strömma in som mest, vände Aud och Vestein sina sängar längs med långsidan. Alla människor hade gått därifrån, utom de två. Kort innan det blev ljus, kom någon in helt tyst, dit där Vestein låg. Denne hade vaknat. Han märkte ingenting, förrän ett spjut stacks i hans bröst och gick rakt igenom honom. När han fick sticket, sade han: Det tog. Mannen gick ut, och Vestein försökte resa sig. Då föll han ned vid sängstocken död. Aud vaknade, ropade på Tord den modlöse och bad honom draga vapnet ur såret. Det hette på den tiden, att den var skyldig att utkräva hämnden, som ryckte vapnet ur såret, och det kallades lönnråp men icke mord, när man lät vapnet bli kvar i såret. Tord var så likrädd, att han inte tordes komma i närheten. Gisle kom nu in, såg hur det var fatt och bad Tord vara stilla. Han drog själv spjutet ur såret, kastade det överblodat i en kista utan att visa det för någon och satte sig på sängkanten. Sedan lät han sköta om Vesteins lik efter som bruket var på den tiden. Vestein sörjdes mycket både av Gisle och av de andra.

Nu sade Gisle till Gudrid, sin fosterdotter: Du skall gå till Säbol och ta reda på vad de har för sig där. Jag sänder dig dit, därför att jag mest litat på dig i detta som i annat; se noga efter, så du kan säga mig, vad de har för sig. Hon gick och kom till Säbol. De hade stigit upp och sutto med sina vapen, de båda Torgrimarna och Torkel. När hon kom in, voro de sena att hälsa på henne och sade inte mycket. Men Torgrim frågade, vad hon hade att förmäla. Hon nämnde då, att Vestein blivit dräpt eller feget mördad. Torkel svarade: En stor nyhet skulle detta ha varit förr en gång. Där har en man dött, sade Torgrim, som vi alla är skyldiga att visa vår aktning och göra hans likfärd så hedersam som möjligt och sätta

honom i hög. Sant är, att detta är en stor förlust. Du skall säga till Gisle, att vi skall komma dit bort i dag. Hon gick hem och berättade för Gisle, att Torgrim satt med hjälm och svärd och i full rustning, medan Torgrim Näv hade en huggyxa i handen, och Torkel hade ett svärd, som var ett gott stycke utdraget ur skidan. Alla männen var uppstigna, somliga med vapen. Det hade jag just väntat, sade Gisle.

Kapitel 13 - Vestein sättes i hög.

Gisle beredde sig nu med hela sitt hus att högsätta Vestein i den sandbank, som ligger utmed Sävthjärnen nedom Säbol. Och när han var på väg, kom Torgrim med mycket folk för att göra högen. Och när de hade satt ned Vestein enligt bruket, gick Torgrim till Gisle och sade: Det är vanligt att binda helskor på män, då de skall gå till Valhall, och det vill jag göra på Vestein. Då han hade gjort det, sade han: Inte duger jag att binda helskor, om dessa lossnar.

Därefter slogo de sig ner framför högen och talades vid och förklarade det föga troligt, att någon visste, vem som hade gjort detta illdåd. Torkel frågade Gisle: Hur tar Aud sin brors död? Gråter hon mycket? Det kan du väl tänka, sade Gisle, hon bär det med styrka men är hårt träffad. Jag hade en dröm i går natt och i natt, men jag vill inte säga något om vem som har utfört dråpet; med drömmarna är det tvärtom. I går natt drömde jag, att en orm slingrade sig fram från en gård och högg Vestein till döds, och sista natten drömde jag, att en varg sprang ut från samma gård och bet ihjäl Vestein. Men jag har inte yppat någondera drömmen förrän nu, för jag ville inte, att någondera skulle gå i uppfyllelse. Och han sade en visa:

Slippa ville jag se i
sömnen sådant mera.
Annat öde jag Vestein
önskade, när vi i Viborg
sutto på bänken hos Sigradd
samman vid dryckens fröjder.
Ingen fick maka sig mellan
mig och Vestein vid vinet.

Torkel frågade nu: ur tar Aud sin brors död? Gråter hon mycket? Det där frågar du ofta om, frände, svarade Gisle, du är visst mycket angelägen om att få veta det. Gisle sade en visa:

Sorgens kval hon kuvar,
kinnan, under slöjan.

Lönligt letar kindens
regn en led att falla.

Ögondaggen ofta
undanför hon sakta.

Friden for med broderns
fall och vek för sorgen.

Nu gingo båda bröderna tillsammans hem. Torkel sade: Stora ting har hänt här, och det blir nog för dig till större bekymmer än för oss. Men var och en får ändå längst ha följe med sig själv. Jag ville, att du inte tog detta så hårt, att folk började misstänka något. Jag ville, att vi ställde till med lekar och att det vore så väl mellan oss, som när det har varit som bäst. Detta är väl talat, sade Gisle, det vill jag gärna,

men på det villkoret, att om något skulle hända i din levnad, som synes dig lika oerhört, som detta synes mig, då skall du lova mig att handla så, som du nu ber mig göra. Detta lovade Torkel. Sedan gingo de hem, och det dracks arvsöl efter Vestein. Och när detta var gjort, gick var och en till sitt hem, och allt var nu lugnt.

Kapitel 14 - Lekar. Gille hos Torgrim och Gisle.

Nu begyntes lekar, som om intet förefallit. Svågrarna Gisle och Torgrim tävlade oftast med varandra, och man blev inte enig om vem som var starkast. Dock menade de flesta, att Gisle hade övertaget. De lekte boll på Sävttjärnen, och där var alltid mycket folk. En dag, då det var som talrikast, yrkade Gisle, att man skulle dela sig i lika flockar. Det vill vi visst, svarade Torkel, men vi vill, att du inte sparar dig mot Torgrim, för det pratet går, att du inte bjuder till; men jag skulle unna dig, att du finge den största hedern, om du är starkast. Gisle svarade: Det har vi inte ännu prövat, men det kan nog hända, att vi kommer att göra det.

Nu tävlade de, och Torgrims krafter tynade: Gisle fällde honom, och bollen for utanför. Gisle ville ta bollen, men Torgrim höll i honom, så att han inte nådde den. Då stötte Gisle omkull honom så kraftigt, att han inte orkade någonting; skinnet gick av knogarna, och blod flöt ur näsan. Torgrim reste sig långsamt, såg mot Vesteins hög och sade:

Spjutet knäckte karln med ett
knak det ångras icke.

Gisle tog bollen i ett språng, drev den mellan skuldrorna på Torgrim, så att han föll framstupa, och sade:

Bolln for i karlens bak med ett
brak det ångras icke.

Torkel for upp med orden: Nu kan man se, vem som är starkast och den störste idrottsmannen. Nu sätter vi stopp. De gjorde så. Lekarna upphörde, och sommaren led mot slutet. Det blev kyligt mellan Torgrim och Gisle. Torgrim tänkte ha höstgille vid vinternätterna, hälsa vintern och blota till Frey. Han bjöd dit sin broder Bork, Eyjolf Tordsson från Otradalen och många andra stormän. Även Gisle redde till gille och bjöd sina fränder från Arnarfjorden och de båda Torklarna; det fattades ingenting i ett sextiotal män hos Gisle. Hos bägge skulle bli dryckeslag, och golvet på Säbol var täckt med säv från tjärnen.

Då nu Torgrim och hans folk redde sig att hänga upp bonaderna och gästerna väntades på kvällen, sade Torgrim till Torkel: Nu skulle de där goda dukarna kommit oss väl till pass, de som Vestein ville ge dig. Jag tycker nog det är stor skillnad på om du har dem som dina eller inte har dem alls. Jag skulle vilja, att du skaffade dem hit. Torkel svarade: Stark är den, som kan styra sig. Jag vill inte skicka efter dem. Då skall jag göra det, sade Torgrim, och bad Geirmund gå. Geirmund svarade: Något kan jag göra, men detta har jag inte lust till. Torgrim gick mot honom, gav honom en kraftig örfil och sade: Gå nu då, om detta är bättre för dig. Nu skall jag gå, var svaret, fast detta är värre, men det må du hålla för säkert, att jag skall veta att ge dig skräll för smäll det skall inte bli dåligt gäldat.

Sedan gick han, och när han kom till Hol, stodo Gisle och Aud färdiga att hänga upp bonaderna. Geirmund nämnde sitt ärende och berättade allt, som det hade gått till. Vill du låna dem bonaderna, Aud? sade Gisle. Detta frågar du inte därför, att du inte vet, att jag varken unnar dem denna tjänst eller någon annan, som kan öka deras heder. Ville min broder Torkel det? sade -Gisle. Han tyckte det var bra, om jag hämtade dem, var svaret. Det är skäl nog, sade Gisle, gav honom prydnaderna, följde

honom till gärdesgården och sade: Nu tycker jag, att jag har gjort din färd lyckosam. Jag skulle vilja, att du var mig till lags i det, som är av vikt för mig. Gåva söker gengåva. Jag vill, att du tar bommarna från tre dörrar i kväll. Kom ihåg, hur du blev ombedd att fara. Geirmund svarade: Är det ingen fara för din broder Torkel? Inte alls, sade Gisle. Då må detta ha sin gång, sade Geirmund. När han nu kom hem, kastade han bördan ifrån sig. Torkel sade: Olik är Gisle andra män i tålmod; han skickar sig bättre än vi. Det här har vi bruk för nu, sade Torgrim, och de hängde upp bonaden. På kvällen kommo gästerna. Vädret mulnade; om kvällen föll stilla snö och överhöljde alla vägar.

Kapitel 15 - Torgrim dräpes.

Bork och Eyjolf kommo på kvällen med sextio man; där voro då hundratjugo män, och hälften så många hos Gisle. På Hol satte de sig att dricka om kvällen och gingo sedan till sängs och somnade.

Gisle sade till Aud: Jag har inte gett foder till Torkel den rikes häst. Kom med mig och sätt bom för dörren och håll dig vaken, medan jag är ute, och tag bort bommen, när jag kommer tillbaka. Han tog spjutet Gråsida ur kistan. Han hade skjorta och linnebyxor och svart kappa utanpå. Han gick till bäcken, som rinner mellan gårdarna och varifrån vatten till husbehov hämtades till bägge. Han vadade sen i bäcken till den väg, som ledde till den andra gården. Gisle kände väl till, hur husen lågo på Säbol, ty han hade byggt dem. Man kunde från huset gå in i fähuset. Dit gick han. Där stodo trettio kor på var sida. Han knöt ihop svansarna på korna och stängde åter till fähuset på det viset, att man inte kunde öppna inifrån. Därpå gick han till manhusen. Geirmund hade fullgjort vad han åtagit sig, och ingen bom var för dörren. Gisle gick in och stängde åter till dörren, som den varit om kvällen, allt i godan ro. Därefter stod han och lyddes, om några voro vakna, och iakttog, att alla männen sovo. Det var tre ljus i rummet. Han tog säv från golvet, vred den samman och slängde den på ett av ljusen, så att det slocknade. Sedan stod han och gav akt på om någon vaknade, men ingen gjorde det. Då tog han en sävviska till och kastade den på det närmaste ljuset och släckte det. Därvid märkte han, att inte alla sovo, ty han såg, att en ung mans hand rörde vid det innersta ljuset, ryckte ner lampan och släckte den.

Nu gick han längre in, till lucksängen, där Torgrim och hans egen syster sovo; luckan var åtdragen, och de voro båda i sängen. Han trevade framför sig och tog på hennes bröst: hon låg vid stocken. Då sade Tordis: Varför är du så kall om handen, Torgrim? och väckte honom. Torgrim svarade: Skall jag vända mig mot dig? Hon trodde, att det var han, som hade lagt handen på henne. Gisle dröjde då ännu en stund och värmden handen mot sitt bröst. Men de båda somnade. Då tog han sakta på Torgrim, så att han vaknade. Denne trodde, att det var Tordis, som väckte honom, och vände sig mot henne. Nu tog Gisle täcket av dem med ena handen, och med den andra stack han igenom Torgrim med Gråsida, så att den fastnade i sängen. Då ropade Tordis: Vakna, alla män i huset! Torgrim, min husbonde, är dräpt. Gisle smet hastigt bort till fähuset, gick ut där, som han hade tänkt, och stängde noggrant efter sig. Han skyndade hem samma väg, och ingenstans kunde man se hans spår. Aud tog bommen från dörren, när han kom hem, han skyndade sig i sängen och låtsade, som om ingenting hänt. Men på Säbol voro alla männen yra av ölet och visste inte, vad de skulle taga sig till. Detta kom över dem utan varsel, och därför fattade de inga beslut som dugde.

Kapitel 16 - Torgrim lägges i hög.

Eyjolf sade: Här har stora och onda ting hänt, men folket här är från vettet. Det är bäst, att vi tänder ljus och springer till dörrarna, så att dråparen inte kan komma ut. Så skedde. Då man inte såg till någon dråpare, tänkte alla, att det måste vara någon därinne, som hade utfört dådet. Tiden gick, och det blev dag. Då tog man Torgrims lik och ryckte ut spjutet. Det var Bork, hans broder, som gjorde detta, och sextio man förberedde högsättningen. Andra sextio gingo till Gisle på Hol. Tord den modlöse var ute. När han såg följet, sprang han in och sade med andan i halsen, att en stor hop män kom till gården. Det

är bra så, sade Gisle och bad de andra vara lugna.

Nu kommo Torkel och Eyjolf till gården och gingo till den lucksäng, där Gisle och hans hustru vilade. Torkel, Gisles broder, gick före och såg, att Gisles skor jägo där frusna och alldeles snöiga. Han sköt dem in under fotbrädan så, att inga andra skulle få se dem. Gisle hälsade och frågade vad som hänt. Torkel svarade, att de hade både stora och onda nyheter, Torgrims dråp, och frågade, vad som kunde ligga under och vad man skulle ta sig till. Odåd följer odåd i hämlarna, sade Gisle; vi vill nu erbjuda oss att höglägga Torgrim; det kan ni begära av oss, och det är vår skyldighet att göra det med heder.

Anbudet mottogs, och alla gingo tillsammans till Säbol. De redde sig till att göra högen och satte Torgrim i skepp. Högen uppkastades efter gammalt bruk, och när man var färdig att stänga högen, gick Gisle till åmynningen och tog en sten så stor som en häll och slängde den i skeppet, så att varje plankan tycktes svikta för den och det brakade till i skeppet. Han sade: Inte duger jag att fästa skepp, om någon vind för bort detta. Några män anmärkte, att detta inte var så olik vad Torgrim hade gjort med Vestein, då han talade om helskorna.

De begåvo sig nu hem från högen. Då sade Gisle till sin broder Torkel: Jag menar mig kunna räkna på det, broder, att vår vänskap nu skall vara, som när den har varit som bäst, och låt oss begynna lekar. Detta tog Torkel väl upp, och bägge gingo hem. Gisle hade mycket folk hos sig, gillet upplöstes, och han gav sina gäster goda gåvor.

Kapitel 17 - Arvsöl efter Torgrim. Tävlingar. Gisle blottar sig.

Nu dracks arvsöl efter Torgrim, och Bork gav många män goda vängåvor. Därnäst skall nämnas, att Bork mutade Torgrim Näv att med sejd ställa så till, att den mannen inte skulle kunna skyddas, som hade dräpt Torgrim, även om det fanns de, som ville hjälpa honom, och att han ingenstädes i landet skulle ha ro. En nio års oxen fick Torgrim för detta. Han utförde sejden, gjorde anstalter efter sin vana, reste en sejdspall och gjorde besvärjelser med all sorts ondska och otyg. Där hände också något, som man inte hade sett motstycke till: snö blev aldrig liggande på södra sidan av Torgrims hög, och där frös det inte. Man tänkte, att han för blotens skull var så avhållen av Frey, att denne inte ville, att frost kom mellan dem.

Vintern skred fram, och bröderna hällo lekar med varandra. Bork flyttade samman med Tordis och tog henne till maka. Hon väntade ett barn, då detta hände, och födde en gosse, som vattenöstes och kallades för Torgrim efter sin fader. Bork bodde där den vintern.

En kvinna hette Audbjorg och bodde uppe i dalen vid Annmarksstad. Hon var syster till Torgrim Näv. Hennes son hette Torsten. Han var starkast i lekarna näst Gisle. De lekte ständigt, Gisle och Torsten, mot Bork och Torkel. En dag kom där en mängd människor för att se på leken och få veta, vem som var starkast eller den bästa tävlaren. Och det blev där som mången annanstans, att ivern blev större, ju fler som kommo till lekplatsen. Det säges, att Bork en dag inte kunde stå sig mot Torsten. Till sist blev Bork arg och bröt sönder Torstens bollträ, men Torsten slog omkull honom på den hala isen. Då Gisle såg det, sade han, att Torsten skulle ansätta Bork allt vad han förmådde jag skall byta bollträ med dig.

De gjorde så. Gisle satte sig ned och lagade trä, vänd med blicken mot Torgrims hög. Det var snö på marken. Uppe på backen sutto kvinnor, hans syster Tordis och många andra. Gisle sade en visa:

Töat det har på den tappres
tun, jag ser marken blottad.
Stormande spjut han förde,
stöp till sist för denne.

Fritt har han fått sitt hemvist
fästa på eget odal.
Gärna lämnade givarn
jord till nödig förläning.

Tordis lade genast visan på minnet, gick hem och hade då tolkat den. De lämnade nu leken, och Torsten for hem.

Kapitel 18 - Gisle stämmes till Torsnästinget. Han flyr.

När det led mot våren, begav sig Bork till Torsnäs i tanke att slå sig ner där. Han tyckte inte det hade varit någon heder med hans färd västerut, då han mistat en sådan man som Torgrim och inte fått upprättelse. Han redde sig nu att flytta och ordna sitt nya hem. Han tänkte göra en andra färd efter sitt lösöre och sin kvinna. Även Torkel Sursson ämnade slå sig ner där och bröt upp med sin svåger Bork.

Det säges, att Tordis Sursdotter följde Bork på väg. Bork sade: Nu skall du säja mig, varför du var så ledsen först på hösten, då vi slutade med lekarna. Du lovade att säja mig det, innan jag for bort. De hade just kommit till Torgrims hög. Hon stannade och sade sig inte vilja gå längre. Hon nämnde nu, vad Gisle hade sagt, då han såg mot Torgrims hög, och läste upp visan. Jag skulle tro, sade hon, att du inte behöver leta på annat håll efter Torgrims dråpare. Det vore riktigt att inleda rättssak mot honom. Då blev Bork över måttan vred och sade: Jag vill strax gå tillbaka och dräpa Gisle, och det skall inte skjutas på. Torkel invände, att han inte kunde vara med om detta, jag vet inte, hur sant detta kan vara, som Tordis säger; det förefaller inte osannolikt, att det inte är att lita på. Kalla är ofta kvinnoråd.

De redo sin väg det fick Torkel övertalat honom till tills de kommo till Saudar. Där stego de av för att beta. Bork var fåordig, och Torkel sade, att han ville uppsöka sin vän Anund. Han red så fort, att han snart inte syntes. Han vände då åt Hol till och sade till Gisle, vad som hade inträffat på färden, att Tordis hade ransakat visan och insett sakernas sammanhang. Du får nu räkna med att saken är känd.

Gisle teg ett tag. Sen sade han: Detta hade jag inte väntat av min syster. Men nu vill jag veta, broder, vad jag har att räkna på av dig, så som jag nu har råkat ut. Jag skall varsko dig, om man vill dräpa dig; men hjälp ger jag dig ingen, sådan att man kan få sak med mig. Jag har ju också träffats hårt, då Torgrim har blivit dräpt, min svåger och arbetskamrat och gode vän. Gisle svarade: Det var väl inte att vänta, att en sådan man som Vestein inte skulle bli hämnad. Jag skulle inte svara dig så, som du svarar mig nu, och inte handla så heller.

Därpå skildes de. Torkel for och mötte Bork, och de foro söderut till Torsnäs. Bork ställde här om sitt hus, och Torkel köpte jord på Bardastrand på det ställe, som heter Varom. Vid tiden för stämning begav sig Bork västerut med fyrtio man i avsikt att stämma Gisle till Torsnästinget. Torkel Sursson var i hans sällskap ävensom Borks systemsöner, Torodd och Saka-Stein. I sällskapet var även en norrman vid namn Torgrim. De redo till Saudaos.

Då sade Torkel: Jag har en fordran att kräva ut här i en liten gård han nämnde gården jag vill rida dit och hämta pengarna. Rid ni efter så sakta! Torkel red före, och när han kom dit, som han sagt, bad han husmodern byta häst med honom och låta hans häst stå framför dörren; kasta vadmal över sadeln, och när mina följeslagare kommer efter, så säj att jag sitter inne i stugan och räknar silver. Hon gav honom en annan häst, och han sprängde åstad till skogsdungen, träffade Gisle och sade, vad som var på färde, att Bork hade kommit från Torsnäs. Gisle frågade Torkel, hur han ställde sig till saken och om han ville giva honom något stöd. Han svarade som förut, att han skulle låta honom veta, om något överfall var i görningen, men ville akta sig för att få sak med några. Nu red Torkel sin väg och styrde sin färd så, att han kom efter Bork och försenade deras färd inte så litet.

Gisle tog nu två dragare och for till skogen med sina ägodelar, och hans träl Tord den modlöse var med. Då sade Gisle: Ofta har du varit mig till lags och gjort som jag velat, och jag vill löna dig därför. Gisle hade på sig en svart kappa och var väl klädd. Han tog kappan av sig och sade: Den här kappan vill jag ge dig, min vän, och du skall genast ta den på dig. Sätt dig sen i släden, den som kommer efteråt, så skall jag köra och ha din kappa på. De gjorde så. Nu sade Gisle: Om det skulle bära till, att några människor ropar på dig, skall du akta dig noga för att svara något. Och om några vill göra dig något ont, så spring till skogen.

De bytte alltså kapporna, och Gisle körde öken. Tord var en storväxt karl och satt högre i släden. Han sträckte på sig värre och tyckte, att han var mycket fin.

Nu fick Bork och hans följe se dem, där de körde mot skogen, och satte med fart efter dem. När Tord såg detta, hoppade han ur släden så fort han kunde och i väg till skogen. De trodde, att det var Gisle som sprang, satte efter honom allt vad de förmådde och ropade på honom med full hals. Men han teg och sprang allt vad han orkade. Torgrim norrmannen kastade ett spjut efter honom, det tog mellan skulderna med sådan kraft, att han föll framstupa, och det blev slutet för honom. Bork utropade: Prasad vare du för det kastet, Torgrim! De andra, bröderna, kommo överens att rida efter trälen och ta reda på om han hade något värdefullt hos sig. De gävo sig av mot skogen. Men Bork och hans följe nådde fram till mannen i den svarta kappan och drogo av honom huvan. De funno, att de hade haft mindre tur, än de trott, ty de kände igen Tord den modlöse i den somde trodde vara Gisle.

När nu bröderna nådde skogen, hade Gisle redan hunnit in i den, och han fick se dem, just som de fingo syn på honom. Den ene av dem slungade spjutet mot honom, men Gisle grep det i luften och kastade det tillbaka. Det träffade Torodd i midjan och gick rakt igenom honom. Då vände Stein tillbaka till de andra och sade, att det var mycket svårt att taga sig fram i skogen. Bork ville i alla fall göra ett försök, och de följde honom. Då såg Torgrim norrmannen, hur grenarna rörde sig på ett ställe, och slängde spjutet i den riktningen. Det träffade Gisle i låret. Han skickade det tillbaka; det for igenom Torgrim, och han dog. De letade sedan i skogen men hittade ingen Gisle utan måste vända om till gården. Där beredde de rättssak mot Gisle för dråpet på Torgrim. Men de togo ingen av hans ägodelar med sig, när de därefter begävo sig hem.

Gisle gick upp på berget bakom gården och band om sitt sår, medan Bork och hans män voro i gården. När de voro borta, gick Gisle hem och gjorde sig strax redo till avresa. Sin jord lämnade han till Torkel Eriksson och fick lösöre i stället; sådant hade Torkel i mängd. Sedan köpte Gisle en båt och förde många förnödenheter ombord. Hans kvinna Aud och hans fosterdotter Gudrid följde med. De gingo i land vid Husanäs. Gisle gick upp till gården och träffade där en man, som frågade vem han var. Gisle hittade på ett namn till svar men icke det rätta. Han tog upp en sten och kastade den ut till en holme, som låg därutanför. Låt bondens son göra detta efter, när han kommer hem, så får han veta, vem det är som har varit här. Det kunde nämligen ingen göra maken till; så visade det sig åter, att Gisle var en större idrottsman än de flesta andra. Sedan gick han i båten och rodde ut förbi näset och genom Arnarfjord och den fjorden som löper in från denna och kallas Geirtjovsfjord. Där ordnade han för sig med nödiga hus och blev där över vintern.

Kapitel 19 - Gisle dömes fredlös.

Nu sände Gisle bud till sina fränder Helge, Sigurd och Vestgeir, att de skulle fara till tinget och bjuda förlikning för honom, så att han inte skulle bli dömd fredlös. Bjartmarssönerna foro till tinget men kommo ingen vart med förlikningen. Det påstås, att de skötte sig dåligt, så att de voro nära gråten, innan de måste ge upp saken. De omtalade för Torkel den rike, vad som hade hänt, och sade sig inte våga nämna för Gisle, att han hade dömts fredlös. Det var det enda, som hände på tinget, att Gisle dömdes. Torkel den rike for till Gisle och omtalade domen för honom. Då sade Gisle denna visa:

Hade i bröstet
på Bjartmars söner
varit ett hjärta,
Vesteins likt,
annorlunda
lyktats hade
saken på Torsnäs,
när tinget hölls.

Hustru mins
morbröder
veknade
och värjde mig icke.
Målet väl
i munnen tröt dem,
som hade de skyggat
för skämda ägg.

Sedan frågade Gisle, vilket stöd han kunde räkna på av honom. Torkel svarade, att han ville ge honom skydd så långt, att han inte för den skull gick miste om det han ägde. Därefter for Torkel hem.

Det berättas, att Gisle var tre år i Geirtjovsfjorden, tidvis hos Torkel Eriksson, och andra tre år for omkring på hela Island och bad hövdingar om hjälp. Men för den trolldoms och förbannelses skull, som Torgrim Näv hade brukat i sejden, kunde det inte lyckas, att hövdingarna togo sig an honom, och fast det ibland inte såg så motigt ut, kom alltid något emellan. Dock var han länge hos Torkel Eriksson, och det var nu sex år, som han hade varit fredlös. Därefter var han tidvis i Geirtjovsfjorden på Auds gård, tidvis på gömställen, som han hade gjort åt sig norr om ån. Ett annat gömställe hade han vid klipporna söder om gården och var än här, än där.

Kapitel 20 - Eyjolf den grå lovar bespeja Gisle.

När Bork erfor detta, begav han sig åstad och träffade Eyjolf den grå, som bodde i Arnarfjorden på Otradal. Honom bad han, att han skulle leta upp Gisle och dräpa honom i hans fredlöshet. Han ville ge honom tre hundraden silver av renaste slag, för att han skulle bjuda till av alla krafter att få Gisle fatt. Eyjolf tog emot silvret och lovade göra sitt bästa. Han hade hos sig en man, som hette Helge och kallades Spejar-Helge. Denne var både kvick i vändningarna och skarpsynt och väl hemmastadd överallt i fjordarna. Han skickades till Geirtjovsfjorden för att taga reda på om Gisle var där. Han lade märke till en man men visste inte, om det var Gisle eller en annan. Han skyndade hem och nämnde för Eyjolf vad han sett. Denne sade sig vara säker på att det var Gisle, fick brått att passa på och begav sig i väg med sex man till Geirtjovsfjorden men kunde inte uppspåra Gisle och begav sig därför åter hem.

Gisle var en inåtvänd man, brukade drömma mycket och hade sanndrömmar. En höstnatt jämrade Gisle sig i sömnen, medan han var på Auds gård. När han vaknade, frågade hon, vad han hade drömt. Han svarade: Jag har två drömkvinnor, den ena vill mig väl och ger mig de bästa råd, men den andra säger mig ständigt något, som tycks mig vara värre än allt som varit, och spår mig bara olycka. Det drömde jag nu, att jag gick in i ett hus eller en skåle, och där inne kände jag igen många fränder och vänner. De satt vid eldar och drack. Det var sju eldar, somliga hade nästan brunnit ner, men några brann som klarast. Då kom min goda drömkvinna in och sade, att eldarna betecknade mina år, dem, som jag inte ännu hade levat. Hon rådde mig att, så länge jag levde, visa från mig den gamla tron, inte befatta mig med trolldom eller hedendom men vara god mot halta och blinda och de ringa. Längre var inte drömmen. Han sade några visor:

Eldar såg jag sex och
en, då i salen jag trädde.
Mörk kom en aning över
mig vid lågornas åsyn.
Blid mig dock mötte från båda
bänkarnas män en välkomst.
Vänligt hälsade visors
vän var man i huset.

Kvinnan talade: Krigsman,
räkna eldarna kring dig.
Vet, deras tal dig visar
vintrar du än får leva.
Du, som av Suttungs safter
skaldenamnet vunnit,
dig ett bättre bidar:
inom kort får du byta.

Mera talte hon: trösta
ej på trolldom, kämpe.
Sök av skalder lära
sådant blott som gott är.
Sant är det sagt, att ingen
man kan sämre aktas
än den usla konster
endast lär och övar.

Vakta dig väl att ej bli
vållande till mandråp.
Akta, att ej du blir först att
egga kämpar till ofrid.
Skona den lytte och lame,
led den blinde till rätta!
Ont är att häda och håna,
hav det, sköldman, i minne!

Kapitel 21 - Gisle ber Torkel om hjälp och vänder sig till den gamla Torgård.

Nu skall det nämnas, att Bork hårt, ansatte Eyjolf och tyckte, att han inte hade bedrivit saken så som han önskade det blev ju inte mycket för pengarna han givit honom. Han visste nu säkert, att Gisle var i Geirtjovsfjorden, och sade till Eyjolfs män, som gingo bud mellan dem, att Eyjolf måste söka efter Gisle, annars måste han själv bege sig dit. Nu blev det fart i Eyjolf, och han sände återigen Spejar-Helge till Geirtjovsfjorden. Denne hade mat, med sig, blev borta en vecka och vaktade på Gisle. En dag såg han, att Gisle gick från sitt gömställe på norr och att det verkligen var Gisle. Han fick brått att ge sig tillbaka och sade till Eyjolf, vad han nu hade fått visshet om. Eyjolf be gav sig hemifrån med åtta man och kom till fjorden och till Auds gård. Emellertid funno de inte Gisle där utan sökte efter honom i alla skogarna, dock utan att finna honom. De kommo tillbaka till Auds gård, och Eyjolf erbjöd henne mycket pengar, för att hon skulle säga, var Gisle var. Men det var långt ifrån att hon ville det. Då hotade de att stympta henne, men det hjälpte inte det minsta, så de måste fara hem

igen. Färden ansågs högst snöplig, och Eyjolf höll sig hemma den hösten.

Fastän Gisle då inte hittades, begrep han, att han skulle bli fast, så kort som avståndet var till Eyjolf. Han drog sig nu bort från hemmet, in mot Strand och red att träffa sin broder Torkel på Vamm. Där bankade han på dörren till sovsstugan, där Torkel låg. Denne kom ut och hälsade. Nu vill jag veta, sade Gisle, om du vill vara mig till någon hjälp. Jag väntar nu gott bistånd av dig, ty jag är hårt ansatt, och jag har länge dragit mig för att be dig. Torkel svarade som förut, att han inte kunde ge honom sådan hjälp, att det kunde bli rättssak för honom, men han ville ge honom pengar eller häst, om han behövde, eller annat, som han förut lovat. Jag ser nu, sade Gisle, att du inte vill ge mig hjälp. Ge mig då tre hundraden i vadmal, och må det vara din tröst, att jag hädanefter sällan skall be dig om hjälp. Torkel gjorde så, gav honom vadmalen och något pengar. Gisle svarade, att han nu kunde ta emot detta, men tillade, att han inte skulle handlat så njuggt, om Torkel hade varit i hans ställe. Gisle fann det mycket svårt att skiljas från brodern. Han begav sig nu ut till Vadfil till Gäst Oddleivssons moder, kom fram före dager och bultade på dörren. Husmodern gick ut. Hon var van att ta emot fredlösa och hade en jordkula. Den hade utgång vid ån och en annan till hennes eldstuga. Det syns ännu spår därav. Torgärd tog väl emot Gisle. Jag vill gå med på att du blir här en tid, men jag kan inte veta, om det kanske bara blir kvinnohjälp. Gisle sade sig ta emot anbudet, men karlarna skötte sig inte så väl, tillade han, att man inte kunde vänta mer av kvinnorna. Han blev där över vintern, och han hade det ingenstans så bra som här under sin fredlöshet.

Kapitel 22 - Gisles drömmar. Han kommer till Ingjald på Hergilsö.

När våren kom, begav sig Gisle åter till Geirtjovsfjorden och kunde nu inte längre vara skild från sin kvinna Aud. Så mycket höllo de av varandra. Där var han nu dold hela sommaren ända till hösten. Då nätterna blevo längre, togo drömmarna till, och nu kom den onda drömkvinnan till honom, drömmarna blevo svåra, och en gång nämnde han för Aud på hennes fråga, vad han hade drömt:

Länge lär jag icke
leva, om varslet sannas,
som en kvinna i sömnen
sänder mig som förbud.

Kvinnan kväser mitt mod, hon
kommer blodbesudlad,
stör min blund och i blodets
böljor vill mig skölja.

Nu hände på en tid intet att nämna. Gisle begav sig till Torgärd och var hos henne nästa vinter. På sommaren kom han till Geirtjovsfjorden och blev där till hösten. Då kom han ännu en gång till sin broder Torkel och slog på dörren. Torkel ville inte gå ut. Då tog Gisle en trästav, ristade runor på den och kastade in den. Torkel såg det, tog upp staven, såg på den och reste sig, gick ut, hälsade på Gisle och frågade efter nyheter. Gisle sade sig inte ha några sådana att berätta jag har nu kommit för sista gången för att träffa dig, broder; stå mig nu så mycket redligare bi. Den lönen skall du få, att jag aldrig mer skall be dig om något.

Torkel svarade på samma sätt som förr, erbjöd honom häst eller båt men undandrog sig allt annat bistånd. Gisle tog emot en båt och bad Torkel hjälpa honom att sätta den i sjön. Torkel gjorde så och gav honom sex mått mat och ett hundrade vadmal. När Gisle hade gått i båten, stod Torkel på land. Då sade Gisle: Nu tycker du du står med fötterna i hon, har många hövdingar till vänner och har intet att

frukta. Men jag är fredlös och har många män till bittra fiender. Det kan jag dock säga dig, att du blir fälld förr än jag. Nu skall vi skiljas, och det på sämre vis än vi borde, och aldrig mötas mer. Men det skall du veta, att jag skulle inte ha gjort så mot dig.

Jag bryr mig inte om dina spådomar, sade Torkel, och därmed skildes de. Gisle begav sig till Hergilsö i Breidafjorden. Där tog han ur båten tiljor och tofter, åror och allt, som var löst inombords, välte båten och lät den driva in mot näsen. De som sågo båten tänkte då, att Gisle måtte ha tagit den från sin broder Torkel men måste ha drunknat, då ju båten hade slagits sönder och drivit i land. På Hergilsö gick Gisle fram till gården. Där bodde en man, som hette Ingjald; hans kvinna hette Torgärd. Då de träffades, erbjöd han Gisle allt det stöd och all den bärgning, som han kunde giva honom. Det tackade Gisle för, och där var sedan lugnt en tid.

Kapitel 23 - Gisle hos Ingjald. Helge söker kunskapa.

Hos Ingjald var en tid en träl och en trälkvinna. Trälen hette Svart, och trälkvinnan hette Bothild. Helge hette Ingjalds son; han var så tokig som någon kunde vara, en riktig fåne. Man hade bundit en sten med håll i om halsen på honom, och han åt gräs som boskap och kallades Ingjaldsfänen. Han var stor till växten, nästan som ett troll. Gisle var där den vintern, byggde en båt åt Ingjald och gjorde många andra ting. Och allt det han gjorde var lätt att känna som hans, ty han var häändigare än de flesta. Man undrade, varför mycket av det som Ingjald ägde var så välgjort, ty han var själv inte häändig. Gisle var alltid om somrarna i Geirtjovsfjord. Så gingo nu tre år, från det, då han drömde om sina år, och det var honom det bästa stöd, att han fick vara hos Ingjald.

Man fann allt detta misstänkt och menade, att Gisle måtte leva och ha varit hos Ingjald men inte ha drunknat, som det hade sagts. Man började tala därom, att Ingjald nu hade tre båtar, alla väl byggda. Pratet härom kom fram till Eyjolf den grå. Och så fick Helge ånyo ge sig åstad och kom till Hergilsö. Gisle var alltid i en jordkula, när folk kom till ön. Ingjald var mycket gästfri och bjöd Helge att stanna där, och denne blev där över natten. Ingjald var en driftig man; han rodde var dag ut på sjön, då vädret tillät. På morgonen, då han var färdig att, ro ut, frågade han Helge, om det inte var brått med hans färd och varför han blev liggande. Helge svarade, att han inte var riktigt bra, och pustade och strök sig över hjässan. Ingjald bad honom då lugnt ligga kvar och for själv ut på sjön. Helge fortfor att stöna tungt.

Nu berättas det, att Torgärd gick till jordkojan och ärnade ge Gisle dagvard. Men det var en brädvägg mellan matburen och stället där Helge låg. Torgärd gick nu ut ur buren. Helge klev upp på väggen och såg, att hon hade lagt upp mat till en man. Just då kom Torgärd in, och Helge vände sig så hastigt om, att han föll ned från väggen. Torgärd frågade, varför han klev upp i taket och inte höll sig stilla. Han sade sig då vara så ansatt av värk i benen, att han inte kunde vara stilla. Jag vill, att du hjälper mig till sängen, sade han.

Hon gjorde så. Sedan gick hon bort med maten. Helge steg strax upp och gick efter och såg, vad som hände, gick sen tillbaka och lade sig ned och blev där hela dagen.. Ingjald kom hem på kvällen, gick till Helges säng och frågade, om det hade lättat för honom. Han svarade, att det gick mot bättring, och bad att på morgonen bli rodd från ön. Han sattes över till Flatön och for därifrån söderut till Torsnäs. Där berättade han, att han nu hade kommit på det klara med att Gisle var hos Ingjald. Då begav sig Bork åstad; de voro femton man, som gingo ombord och seglade norrut över Breidafjorden. Den dagen rodde Ingjald ut på fiske, och Gisle med honom. Men hans träl och trälkvinna voro i en annan båt och höllo sig vid några öar som heta Skutilöarna.

Kapitel 24 - Bork far till Hergilsö. Gisle undkommer.

Nu såg Ingjald, att en båt kom från söder, och sade: Där kommer en segelbåt; jag tror, att det måste vara Bork den tjocke. Vad skall vi då ta oss till? sade Gisle, låt nu se, om du är lika rådig som du är modig. Kvickt skall jag veta råd, sade Ingjald, fast jag väl inte är särskilt klyftig. Vi får ro med all kraft mot ön och sedan gå upp på Vadsteinaberget och värja oss, så länge vi kan stå på benen. Nu gick det som jag tänkte, sade Gisle, du hittade på det rådet, att du skulle som bäst visa hur modig du är; men du skulle få sämre lön för ditt bistånd, än jag har tänkt mig, om du skulle sätta livet till för min skull. Det får aldrig ske, utan vi skall finna ett annat råd. Du och trälen skall ro till ön och gå upp på berget och göra er redo att värja er. De tror då, när de seglar söder om näset, att den andre är jag. Men jag skall byta kläder med trälen, som en gång förr, och gå i båten med Bothild.

Ingjald gjorde, som Gisle rådde till. Och när de skildes, sade Bothild: Vad skall vi nu göra? Gisle svarade med en visa:

Människa, raskt och rådigt
redar sig en kämpe.
Skäl har jag att skyndsamt
skilja mig från Ingjald.

Vad mig ödet ärnar
är jag redo att bära.
Stort för vad som stundar
sörjer jag icke, kvinna.

De rodde söderut mot Bork och hans följe och låtsade, som om allt var i sin ordning. Då sade Gisle, hur de skulle bära sig åt. Du skall, sade han, säga, att du har fånen i båten. Jag skall sitta i stäven och härma honom, snärja mig i garnen och ibland luta mig överbord och göra allt fånigt jag kan. När de har kommit på något håll från oss, skall jag ro, så fort jag förmår, och se till, att jag kommer så långt bort från dem som möjligt. Hon rodde åt deras håll men inte alldeles intill Borks båt och låtsade, som om hon sökte ett fiskeställe. Bork ropade till henne och frågade, om Gisle var på ön. Det vet jag inte, svarade hon, men det vet jag, att där är en karl, som är både resligare och händigare än alla andra män på ön. Jaså, sade Bork, men är bonden Ingjald hemma? Han har för länge sedan rott till ön, sade hon, och hans träl med honom, som jag tyckte. Det har nog inte varit så, sade Bork, det måste ha varit Gisle, och vi skall ro efter dem av alla krafter. Nu fångar vi en fisk, bara vi får honom ombord. Hans män sade: Lustigt är det att titta på fånen, så tokigt som han bär sig åt. De tillade, att det var bedrövligt för henne att ha den tosingen med sig. Det tycker jag också, sade hon, men det begriper jag, att ni finner det löjligt och ömkar mig föga.

Vi bryr oss inte om de här stollerierna, sade Bork, låt oss komma härifrån. Därpå skildes de, och Bork och hans folk rodde till ön, gingo i land och fingo där se männen på Vadsteinaberget. De gingo ditåt och tyckte det såg lovande ut. Men Ingjald och trälen voro uppe på berget Bork kände strax igen männen och sade till Ingjald: Det är nu bäst, att du utlämnar Gisle eller säger var han är. Du är ett ärkenöt, som har gömt min broders bane, och ändå bor du på min jord. Du vore värd allt ont, det vore rättast, att jag slog ihjäl dig. Ingjald svarade: Usla är mina kläder, och det kvittar mig lika, om jag inte får slita ut dem. Förr vill jag mista livet än inte få göra Gisle allt gott jag kan och rädda honom ur faror.

Det har blivit sagt, att Ingjald gav Gisle den mesta hjälpen och att denna blev honom till största nyttan. Det har också sagts, att när Torgrim Näv gjorde sejden, lade han bannorden så, att Gisle inte skulle ha gagn av att någon skyddade honom här i landet. Men det tänkte han inte på att även nämna utöarna,

och därför räckte den hjälpen allra längst, fastän den inte fick räcka till hans levnads slut.

Kapitel 25 - Bork fortsätter förföljelsen. Gisle undkommer än en gång.

Bork tyckte inte det kunde gå an att gå till angrepp mot Ingjald, sin legobonde. De vände sig från honom, gingo upp till gården, letade efter Gisle, men funno honom inte, som begripligt är. De gingo nu runt ön och kommo till en plats, där fånen låg och tuggade gräs i en sänka, med en sten bunden vid halsen. Då tog Bork till orda: Ja, nog har det sagts mycket om Ingjalds fåne, men nu delar han på sig mer, än jag skulle trott. Här skall vi inte stå och bliga; vi har varit så tanklösa, att det går för långt. Inte vet jag, när vi får detta rättat. Det måste ha varit Gisle, som satt där i båten nära oss och apade efter fånen. Det är en skam för så många män, om han nu skulle slippa oss ur händerna. Vi får skynda efter honom och inte låta honom slippa ur fällan.

De sprungo i båten och rodde efter dem och lågo hårt på årorna. De fingo se, att de andra hunnit långt in i sunden, och på bägge hållen rodde de häftigt. Den båten fick högre fart, som hade fler män, och den hann dem med tiden så nära, att Bork kom inom skotthåll, just när de förföljda stego i land. Då sade Gisle till trälkvinnan: Nu måste vi skiljas. Här är en guldring, som du skall lämna Ingjald, och en annan till hans kvinna. Säg till dem, att de skall ge dig fri, och lämna dem detta till tecken. Jag vill också, att Svart skall få sin frihet. Förvisso kan du säjas ha räddat mig, och jag vill, att du skall ha lön därför.

De skildes nu åt. Gisle hoppade i land och sprang upp i en bergsklyfta vid Hjardarnäs. Trälkvinnan rodde bort, genomsvett av antsränghningen, så att det rök av henne. Bork och hans följe rodde i land, och Saka-Stein kom fortast ur båten och sprang och letade efter Gisle. Och när han kom till bergsklyftan, stod Gisle där med draget svärd. Han högg strax i huvudet på Stein, så att hugget gick ner i skuldrorna, och han föll död till marken. De andra gingo upp på ön, men Gisle hoppade i vattnet och tänkte simma till fasta landet. Bork kastade spjutet efter honom. Det tog i läggen och skar igenom den. Det blev ett svårt sår. Gisle fick loss spjutet men tappade svärdet, ty han var så medtagen, att han inte orkade hålla det. Det var mörka natten, när han steg i land, och han sprang upp i en skog. Där var skog vitt omkring. Bork och hans män rodde i land och letade efter Gisle. De inringade honom i skogen. Han var så stel och trött, att han knappt kunde gå, och märkte nu män omkring sig på alla sidor. Han sökte en utväg, gav sig ner till sjön, tog sig fram i mörkret längs strandbackarna till Haug och träffade där en bonde, som hette Räv och var slugare än andra. Räv hälsade och frågade vad som stod på. Gisle berättade allt, som förevarit mellan honom och Bork. Räv hade en kvinna, som hette Alvdis, vacker att se på men högst elak till lynnet, ja, hon var som en trollkona. Hon och Räv voro lika goda. Sedan Gisle hade nämnt för Räv, vad som just hade hänt, ansatte han honom om att få hjälp de kan vara här snart, sade han, jag är mycket illa ute, och få vill ge mig bistånd.

Då vill jag ställa ett villkor, sade Räv, och det är, att jag ensam bestämmer, hur det skall gå till att hjälpa dig, och att du inte lägger dig däri. Det skall bli så, sade Gisle, jag skall inte ta ett steg längre. Gå då in, sade Räv. De gjorde så. Räv sade till Alvdis: Nu skall jag skaffa dig en annan sängkamrat, tog alla kläderna ur sängen, tillsade Gisle att lägga sig där i halmen och lade kläderna över honom. Och nu lade sig Alvdis ovanpå. Bli nu där, vad som än sker, sade Räv. Och därvid bad han Alvdis vara alldeles omöjlig att komma när och så ovetting som möjligt, och inte spara på att säga allt ont, som föll henne in, både med gormande och skällsord. Men jag skall ge mig i tal med dem och lägga mina ord så bra jag kan. Andra gången han gick ut, såg han män ur Borks följe komma, åtta stycken. Bork var kvar på Forså. Dessa skulle gå hit och leta efter Gisle och gripa honom, om han hade kommit hit. När Räv frågade, vad de hade att förmäla, sade de: Bara det har vi att säja, som du väl redan har hört. Vet du något om vart Gisle har tagit vägen? Eller kanske han har kommit hit? Först och främst, sade Räv, har

han inte kommit hit. Dessutom skulle han vara nära sin snabba ofärd, om han prövade på något sådant. Jag vet inte, hur troligt ni finner det, att jag inte skulle vara mindre hågad än vem som helst av er att dräpa Gisle. Såpass vett har jag, att jag skulle tycka mig inte ha litet vunnit med att ha stöd av en sådan man, som Bork är. Hans vän ville jag gärna vara. De frågade: Har du något emot, att vi söker igenom dina hus? Nej, svarade Räv, det vill jag gärna, för jag vet, att ni måste leta så mycket grundligare på andra ställen, om ni säkert vet, att han inte är här. Gå ni in och leta riktigt och ordentligt.

De gingo in. Då Alvdís hörde deras buller, frågade hon, vad det var för fräck framfart och vilka drumlar det var, som kommo och ofredade folk om natten. Räv bad henne ta saken lugnt, men hon sparade inte på ovelt och dundrade mot dem så, att de inte lätt skulle glömma det. Inte dess mindre gjorde de sin undersökning, dock inte så omständligt, som om de inte hade varit utsatta för sådana skällsord av kvinnan. Sedan begåvo de sig därifrån utan att ha funnit något och sade bonden farväl. Han tog avsked av dem, och de träffade samman med Bork. Alla voro mycket illa tillfreds med färden; de funno sig ha lidit mycken skada och skam utan att ha vunnit något. Ryktet spred sig över häradet, och folk tyckte, att det inte var någon skillnad på deras otur med Gisle nu och förr. Bork kom nu hem och sade till Eyjolf, hur sakerna stodo. Gisle var hos Räv en halv månad; de skildes som goda vänner. Gisle gav honom en kniv och ett bälte. Det var kostbara ting. Mer hade han inte att ge bort.

Sedan kom Gisle till sin kvinna i Geirtjovsfjord, och hans namnkunnighet hade tilltagit genom dessa händelser. Sant har det sagts, att det inte har funnits en duktigare och oräddare man än Gisle. Men ändå hade han inte lyckan med sig.

Kapitel 26 - Vårting i Torskaflord. Torkel dödas av Berg Vesteinsson.

Berättas skall nu, att Bork på våren med mycket folk kom till Torskafjordstinget för att träffa sina vänner. Gäst kom österut från Bardastrand, ävenså Torkel Surrsson, var på sitt skepp. När Gäst var färdig att resa, kommo till honom två ynglingar, illa klädda och med käppar i händerna. Folk fick reda på att Gäst hade hemliga samtal med ynglingarna, att de bådo honom att få vara med, och att han gick in härpå. De följde nu med honom; de stego i land och följde vägarna fram till Torskafjordstinget.

En man hette Hallbjörn Huva. Han var en landstrykare, som for kring häraderna i sällskap med icke mindre än tio eller tolv män. Han slog upp en tältbod på tinget. Till honom kommo ynglingarna och bådo honom om plats i boden och uppgåvo sig vara landstrykare. Han sade sig lämna plats åt alla, som bådo därom. Jag har varit här många vårar, sade han, jag känner alla hövdingar och godordsmän. De unga sade, att de ville vara under hans tillsyn och hämta lärdom av honom vi vill gärna känna storkarlar, som det berättas mycket om. Hallbjörn sade, han ville gå ner till stranden; han skulle genast känna vart skepp, allt efter som de kommo, och ge dem besked. De tackade honom för hans tjänstvillighet. De kommo nu ned till havsstranden och sågo på, när skeppen seglade mot land. Då tog den äldre ynglingen till orda: Vem äger det skeppet, som nu seglar här närmast? Hallbjörn svarade, att det var Bork den tjocke. Men vem seglar närmast efter honom? Det är Gäst den vise. Men vilka är det, som seglar närmast honom och lägger sitt skepp inne i bukten? Det är Torkel Surrsson. De sågo nu, hur Torkel gick i land och satte sig ned på ett ställe, medan folket flyttade varorna från båten, så långt upp, att springfloden inte skulle nå dem. Bork tältade deras bod. Torkel hade en rysk hatt på huvudet, grå kappa, ett spänne av guld på axeln och i handen ett svärd. Hallbjörn gick, och de unga männen med honom, åt det håll där Torkel satt. Den äldre ynglingen utbrast: Vem är denna ståtliga man, som sitter här? Jag har aldrig sett en vackrare eller ansenligare karl. Torkel svarade: Vål lägger du dina ord. Torkel heter jag. Ynglingen fortsatte: Det måtte vara en stor kostbarhet, det svärdet du har i handen. Vill du låta mig titta på det? Torkel svarade: Det är ett underligt sätt du har, men jag vill i alla fall ge dig lov därtill, och räckte honom svärdet. Ynglingen tog emot det, gick litet åt sidan, slet av

fridsbanden och drog ut svärdet. Då Torkel såg det, sade han: Det där har jag inte lovat dig, att dra svärdet. Det har jag inte heller bett om lov till, sade den unge mannen, svängde svärdet i luften och högg Torkel i halsen, så att huvudet föll av.

Just som detta skedde, störtade Hallbjörn strykare upp. Ynglingen kastade det överblodade svärdet och grep sin käpp, och så sprungo de med Hallbjörn. Strykarna blevo nästan från vettet; de sprungo förbi boden, som Bork tältade. Folk samlades kring Torkel, och ingen kunde begripa, vem som utfört dådet. Bork frågade, vad det var för stim och sorl kring Torkel. När Hallbjörn och de andra sprungo förbi boden, femton strykare, och Bork ställde frågan till dem, svarade den yngre mannen, som hette Helge {men Berg hette den, som hade begått dråpet}: Inte vet jag vad de pratar om. Men jag tänker de tvistar om huruvida Vestein efterlämnade bara döttrar eller om han hade en son. Hallbjörn sprang till sin bod och de unga männen till skogen, som var nära, och blevo inte funna.

Kapitel 27 - Torkel jordas. Vesteins söner komma till Gisle i Geirtjovsfjorden.

Folk skyndade nu till Hallbjörns bod och frågade, vad som var på färde. Strykarna berättade, att två unga män hade kommit i deras flock och att det kom som en överrumpling. De kände dem inte. De beskrevo deras yttre och berättade, vad de talat med dem om. Bork tyckte sig förstå av de ord, som Helge hade fällt, att det måste ha varit Vesteins söner. Därpå gick han till Gäst och rådgjorde med honom, hur de skulle förfara. Bork sade: Främst av alla tillkommer det mig att föra talan efter min svåger Torkel. Det tyckes inte osannolikt, att Vesteins söner har utfört detta dåd, för jag vet inte om några andra, som har haft något otalt med Torkel, än de. Nu har de kanhända kommit undan för denna gång. Ge mig nu ett råd, hur saken skall tagas upp! Gäst svarade: Om jag hade begått dråpet, hade jag nog kunnat hitta på en sådan undanflykt, att saken inte skulle ha lett till något, därest den hade väckts mot mig, nämligen att ge mig ett annat namn, än jag verkligen hade. Och han avrådde bestämt, att saken togs upp. Folk har ansett som sant, att Gäst var i samråd med de unga männen, ty han var i släkt med dem. Mer yttrades inte, och saken förföll. Torkel lades i hög efter gammalt bruk, och folket for hem från tinget. Bork var nu mycket missnöjd med sin färd, fast han hade kunnat vara van vid sådant, och hade dessutom stor skam och åtlöje av denna sak.

De unga männen drogo nu mot Geirtjovsfjorden och lågo fem dygn ute. De kommo till Aud, och Gisle var där förut. De kommo fram på natten och slogo på dörren. Aud gick dit, hälsade och frågade vad de ville. Gisle låg i sin säng. Det var en jordkula under den, och hon höjde rösten, om han behövde varskos. De nämnde nu om dråpet på Torkel och hur de hade det ställt. Och de talte om, hur länge de hade varit utan mat. Jag vill sända eder, sade Aud, över åsen till Bjartmars söner på Mossdal. Jag skall låta er få kost med och tecken, att de skall ge er något skydd. Detta gör jag därför, att jag inte kan förmå mig att be Gisle om hjälp åt er. Nu gingo de båda männen till några skogar, i vilka de inte kunde hittas, åto sin mat, ty de hade länge varit utan föda, och lade sig sedan ner och sovo, ty de voro mycket sömniga.

Kapitel 28 - Aud räddar ynglingarna. Gisles drömmar.

Om Aud skall nu sägas, att hon gick in till Gisle med orden: Nu hänger mycket på vad du känner dig hågad för om du vill visa mig större heder än jag är värd. Han föll genast in: Jag vet, att du skall säga mig, att min broder Torkel är dräpt. Det är så, som du tror, sade Aud, och pojarna har kommit hit och ville, att ni skulle samfällt ge varandra skydd. De fann detta vara det enda trygga. Han svarade: Det kan jag inte stå ut med, att se min broders dråpare och vara samman med dem, och han sprang upp och ville draga sitt svärd. Aud sade nu, att de voro borta det hade jag vett till att inte våga ha dem här.

Gisle anmärkte, att det också var det bästa, att de inte träffades, och han blev snart lugn.

Det har sagts, att det nu inte var mer än två år kvar av dem, som drömkvinnan hade sagt att Gisle skulle leva. Denne var under tiden i Geirtjovsfjorden, och alla hans drömmar kommo igen med hans oroliga sömn. Den onda drömkvinnan kom nu ständigt till honom, och någon gång den goda. En natt drömde han, att den goda kvinnan kom. Han tyckte, hon red på en grå häst och bad honom följa med till hennes hem, och det gick han in på. De kommo nu till ett hus, som nästan var som en hall. Hon ledde honom in i huset, och han tyckte, där lågo kuddar på bänkarna och 'var väl ordnat. Hon bad honom bliva kvar där och ha det gott. Hit skall du komma, när du dör, sade hon, och intet skall fattas dig.

Kapitel 29 - Helge och Håvard kunskapa. Aud låter icke muta sig.

Åter en gång sändes Helge till Geirtjovsfjorden för att kunskapa. Folk fann det sannolikt, att Gisle skulle vara där. Med honom följde en man, som hette Håvard. Han hade kommit till Island sommaren förut, och var i släkt med Gäst Oddleivsson. De hade skickats till skogen för att hugga virke, men detta var en förevändning, och därunder dolde sig syftet att leta efter Gisle och se till, om de kunde finna hans gömställe. En kväll sågo de eld brinna i branterna söder om ån. Det var i skymningen, ja alldeles mörkt. Då frågade Håvard Helge, vad de skulle göra. Du är mer van än jag vid sådant här, sade han. Här är bara en sak att göra, sade Helge, att stapla ett stenrös på den här högen, som vi står på, så kan vi finna platsen, när det blir ljus dag. Vi kan se härifrån till branterna, det är bara en kort bit. Detta blev deras beslut, och när de hade staplat stenröset, sade Håvard, att han var sömnig, så att han var tvungen att sova. Han gjorde så. Helge höll sig vaken och staplade det, som återstod av stenröset. När han var färdig därmed, vaknade Håvard och erbjöd Helge att sova, så skulle han vara vaken. Helge sov nu en god stund, och medan han sov, tog Håvard fatt och bar bort hela röset, sten för sten, i mörka natten. När det var gjort, tog han en stor sten och slog den hårt i berget nära Helges huvud, så att marken darrade. Då störtade Helge upp och blev högst förskräckt och frågade vad som var fatt. Håvard svarade: Här är en karl i skogen, och många sådana stenar har kommit farande i natt. Det måste ha varit Gisle, sade Helge, han måste ha märkt oss, och det kan du väl förstå, gode vän, att vi bli alldeles sönderslagna, om ett sådant block träffar oss. Vi har intet annat att göra än att laga oss undan, så fort vi kan.

Helge sprang sin väg det fortaste han kunde. Håvard gick lugnt efter och bad honom inte springa ifrån honom. Men Helge gav inte akt därpå utan sprang, allt vad benen förmådde. Slutligen kommo båda två till båten, stego i, satte årorna i vattnet och rodde av alla krafter utan att hejda sig, förrän de kommo hem till Otra. Där meddelade Helge, att han hade fått visshet om var Gisle höll till. Eyjolf bröt genast upp och for med elva man, bland dem Helge och Håvard. Komna till Geirtjovsfjorden gingo de genom alla skogarna och letade efter röset och Gisles gömställe, utan att finna någotdera. Eyjolf frågade Håvard, var de hade rest röset. Han svarade: Det kan jag inte veta, för jag var så sömnig, att jag inte kunde hålla reda på något, och så var det Helge, som lade röset, när jag sov. Det är inte otroligt, att Gisle har märkt oss och har burit bort röset, när det blev ljust och vi hade farit vår väg. Då sade Eyjolf: Det vill sig riktigt illa för oss i den här saken; vi får vända om. De gjorde så, men Eyjolf sade sig först vilja träffa Aud. De gingo till gården och stego in, och Eyjolf satte sig ånyo att tala med Aud. Han började så: Jag vill göra en handel med dig, Aud. Du skall säja var Gisle är, så skall jag ge dig tre hundra silver, som jag har mottagit för hans huvud. Du skall inte vara med, när vi tar hans liv. Dessutom skall jag skaffa dig ett sådant gifte, att det i allt blir bättre, än detta har varit. Du skall också tänka på hur besvärligt det är för dig att hålla till i den här öde fjorden, bara för Gisles olyckors skull. Du får ju aldrig se dina fränder. Hon svarade: Den saken tror jag vi allra minst kan enas om, att du skaffar mig ett gifte, som synes mig lika gott som detta. Dock är det sant, som har sagts, att när

mannen är död, ger pengar stöd. Låt mig se, om de här pengarna är så många och vackra, som du säger. Han skakade nu ut pengarna i hennes knä, och hon lade handen på dem, men han räknade och sökte övertala henne.

Auds fosterdotter började gråta. Hon gick ut till Gisle och sade: Min fostermor har nu blivit från vettet, och vill svika dig. Gisle svarade: Var du lugn. Inte kommer jag att mista livet genom att Aud vållar min död. Och han sade en visa: <blockquote> <p>Man tycks mena, min smärta
maka är falsk och sviker.
Sant kan sådant icke
sägas om henne, det vet jag.

När hon i stängda stugan
sitter helt allena,
tänker jag, att tysta
tårar vittna om annat.

Sedan gick flickan hem och yppade inte, var hon hade varit. Eyjolf hade nu räknat upp silvret, och Aud sade: Ingalunda är pengarna färre eller sämre, än du har sagt. Nu medger du väl, att det står mig fritt att göra med dem vad jag vill? Detta biföll Eyjolf med glädje och sade, att visst fick hon göra med dem vad hon ville. Då tog Aud pengarna och höll dem i en stor pung. Därpå reste hon sig upp och drev pungen med silvret i näsan på Eyjolf, så att blodet stänkte åt alla sidor. Tag nu detta, sade hon, för din godtrogenhets skull, och tag all olycka på köpet. Hur kunde du tro, att jag skulle sälja min make till dig, din skurk? Håll till godo, behåll skammen och vanäran. Kom ihåg det, din ynkrygg, så länge du lever, att en kvinna har slagit dig, och ändå får du inte igenom det du ville. Då sade Eyjolf: Tag fatt det kräket och dröp henne, så kvinna hon är. Men Håvard utbrast: Nog är vår färd så usel den kan vara, utan att vi övar det nidingsdådet. Stå upp, karlar, och låt honom inte göra detta. Eyjolf sade: Sant är det gamla ordet: ont är inte följt du fått, har du det inte hemifrån.

Håvard var en omtyckt man, och många voro redo att ge honom hjälp och hindra Eyjolf från en ogärning. Denne fick finna sig i det som skett, och man begav sig nu därifrån. Men innan Håvard gick ut, sade Aud: Det är inte rätt att undanhålla dig den skuld, som Gisle har till dig. Här har du en guldring, som jag vill du tar emot. Det skulle jag aldrig ha gjort krav på, sade Håvard. Men jag vill ändå gälda det, sade Aud. Hon gav honom emellertid i själva verket ringen för att han hjälpt henne. Håvard skaffade sig en häst och red söderut till Gäst Oddleivsson på Strand. Han ville inte vara med Eyjolf längre. Eyjolf for hem till Otradal och var mycket missnöjd med sin färd. Också tyckte alla, att den hade varit högst neslig.

Kapitel 30 - Gisles drömmar.

Så förgick nu sommaren, att Gisle var i sin jordkula och tog sig i akt och inte tänkte på att gå därifrån. Han fann alla utvägar igensopade, och hans drömmar hade nu nått sitt slut. En natt under sommaren hände det, att Gisle jämrade i sömnen. När han vaknade, frågade Aud, vad han hade drömt. Han berättade, att den onda drömkvinnan kom till honom och sade: Nu skall jag förvända allt det, som den goda drömkvinnan har lovat dig. Jag skall se till, att intet av det hon har sagt skall bli till gagn. Det drömde jag också, tillade han, att samma kvinna kom till mig och band om mitt huvud en blodig huva, efter att ha tvättat det med blod och öst det över mig, så att jag var betäckt därmed.

Det gick nu så långt med Gisles drömmar, att han av mörkräddhet inte tordes vara allena. Så fort han slöt ögonen, såg han samma kvinna. Ännu en natt hände det, att han jämrade illa i sömnen. Aud frågade, vad det var han sett. Jag drömde, sade han, att det kom män emot oss, och Eyjolf var där och många andra, och vi möttes, och det kom till strid. En av dem kom före de andra och tjöt högt, och jag

tyckte, att jag högg igenom hans midja och att han hade huvud som en varg. Då var det många, som anföll mig. Jag hade min sköld i handen och värjde mig länge.

Nu led hösten fram, och drömmarna togo inte av, snarare togo de till. En natt, då han kvidit i sömnen, sade han denna visa:

Strider förestodo.
Ström av blod besköljde
axlarna, när yxan
armarna slet av mig.
Svärdet gapade glupskt och
gruvligt över min hjässa.
Kvinna, av klingans egg
klövs, så jag kände, mitt huvud.

Kapitel 31 - Gisle sista dröm. Fienderna angripa. Aud står bi.

Sedan kom den sista sommarnatten. Då kunde Gisle inte sova, och inte heller Aud eller Gudrid. Vädret var stilla, och det var mycket rimfrost. Då ville Gisle bege sig bort från gården till sitt gömställe i söder under klipporna och se, om han kunde få sova där. De gingo dit alla tre, kvinnorna i kjolar, som lämnade spår i rimfrosten. Gisle hade en stav och riste runor på den, så att flisorna fällo på marken. De kommo till gömstället. Han lade sig ned och försökte sova, men kvinnorna vakade. Då kom en tung sömn över honom, och han drömde, att fåglar kommo till gården och slogos vilt. De voro större än riphonar och skreko styggt och hade sudlat sig i rödaste blod. När han beskrev detta, hörde de mansröster. Eyjolf hade kommit dit med fjorton man. De hade först varit vid gården och sågo i rimfrosten spåren, som om någon hade visat dem vägen. Då de tre märkte männen, gingo de upp på branterna, där det var bäst att värja sig, och kvinnorna hade en stor påk i handen. Eyjolf gick med sitt folk upp mot dem. Han sade till Gisle: Nu är det allt bäst, att du inte smiter undan längre och inte låter jaga dig som lättskrämda män, för du påstås ju vara stormodig. Långt har det varit mellan våra möten; jag vill nu, att detta skulle vara det sista. Gisle svarade: Kom då an som en karl, jag skall inte mer dra mig undan. Det är närmast din sak att vara den förste, som anfaller mig, för du har mer otalt med mig än någon annan av dem, som är här. Det skall inte du bestämma, sade Eyjolf, Jag ordnar min flock som jag vill. Ja, det passar nog bäst, svarade Gisle, att du, ditt kräk, inte törs skifta hugg med mig. Eyjolf sade då till Spejar-Helge: Nu skulle du vinna stort rykte, om du först gick upp mot Gisle på branterna. Den bragden skulle länge ihågkommas. Det har jag ofta fått pröva, sade Helge, att du helst vill ha andra framför dig, då det är fara på färde. Men då du eggas mig så häftigt, skall jag hugga in; följ du bara med mannamod, och kom närmast mig, om du inte är ohjälpligt feg.

Helge trängde nu fram, där han tyckte det var bäst, och hade i handen en stor yxa. Gisle hade också i handen en stor yxa, var omgjordad med ett svärd och hade vid sidan en sköld. Han bar en grå kappa, som han hade bundit om sig med ett rep. Nu tog Helge sats och sprang upp på branten mot Gisle. Denne vände sig om mot Helge, svängde svärdet och högg honom i länderna, så att han skar av honom på mitten, och delarna fällo ned på var sin sida om branten. Eyjolf tog sig upp på ett annat ställe. Där kom Aud emot honom och slog till armen med påken, så att all kraft förgick, och han tumlade ned igen. Då sade Gisle: Länges har jag vetat, att jag var väl gift. Men inte visste jag, att jag var så väl gift, som jag är. Hårt slog du. Men nog hade du velat och menat att slå bättre, för de borde båda ha farit samma väg.

Kapitel 32 - Kampen fortfar.

Två män sprungo nu upp och skulle hålla fast Aud och Gudrid. Det tycktes ge dem nog att göra. De tolv angrepo Gisle och togo sig upp för branterna, men han värjde sig med både sten och vapen, och det blev vida berömt. Eyjolf stack mot Gisle med ett spjut, men Gisle högg tillbaka, så att skaftet rök av spjutet och Gisles yxa for i stenhällen och hörnet gick av. Då kastade han yxan och grep svärdet, högg med det och täckte sig med skölden. De gingo nu djärvt mot honom, men han värjde sig väl och med mod, så att det blev en hård strid. Gisle fällde ännu två män, så att nu hade fyra stupat. Då bad Eyjolf dem tränga på med yttersta kraft: Vi får svåra slag, men det betyder intet, om vi bara får god lön för mödan.

När de minst anade det, gjorde Gisle ett hopp från branten och sprang upp på en topp, som heter Einhamar; där vände han sig mot dem och värjde sig. Det hade de inte berett sig på, och de tyckte det såg mörkt ut för dem, med fyra döda och de själva sårade och trötta. Det blev ett uppehåll i angreppet. Då eggade Eyjolf sina män med stor iver och lovade dem stora gåvor, om de fingo övertaget över Gisle. Eyjolfs följe var utsökt i mandom och oböjlighet.

Kapitel 33 - Gisles fall.

En man hette Sven. Han var den förste, som tog sig upp på toppen och anföll Gisle. Denne högg till honom, så att huvudet klövs ner till skuldrorna, och stötte honom ned för branten. De undrade nu, när denne mannen skulle sluta med att dräpa. Gisle sade till Eyjolf: Det skulle jag vilja, att de tre hundraden silver, som du har fått för mitt huvud, måtte bli dig mycket dyrköpta. Och jag skulle vilja, att du gäve ännu tre hundraden silver, för att vi aldrig skulle ha mötts. Du kommer att lida förakt för de män du har mist.

De överlade nu, och de ville inte ge upp saken, även om det skulle kosta dem livet. De anföllu nu på två sidor, och främst efter Eyjolf gingo hans fränder Torir och Tord, som voro stora kämpar. Angreppet blev både hårt och häftigt, och de lyckades såra Gisle med några spjutstick. Men han slog tillbaka kraftigt och oförskräckt. Ingen som gick in på honom undgick sår, så illa gick han åt dem med stenar och hårda hugg. Eyjolf och hans fränder sågo nu, att det gällde deras heder och aktning, och trängde hårt på. De stucko till honom med spjutet, så att inälvorna fällo ut, men han strök dem till sig med skjortan och band för undertill med repet. Då bad han dem dröja litet, de skulle ju nu få det slut på striden som de ville. Och han sade en visa:

Fagerhyade hustrun,
hon, mina dagars hugnad,
skall om vännens strama
strid bevara vetskap.

Sårad svårt av eldsmidd
spjutsegg står jag orädd.
Sådan seghet jag fick som
son av min fader i sinnet.

Detta var Gisles sista visa. Och så fort som han sagt visan, hoppade han ned från toppen och stack svärdet i huvudet på Tord, Eyjolfs frände, och denne dog strax. Själv föll Gisle ovanpå honom och andades inte mera. Alla Eyjolfs män hade svåra sår. Gisle satte livet till för så många och stora sår, att det var förfärande. Det har sagts, att han aldrig vek tillbaka, och att ingen kunde märka, att hans sista hugg var svagare än det första. Så slutade Gisles liv, och det har påståtts av alla, att han var den

manligaste kämpe, fast han inte i allt hade god lycka.

Nu drogo de ned honom och togo svärdet från honom. De grävde ner honom bland stenarna och gingo ned till sjön. Där dog den sjätte mannen. Eyjolf erbjöd Aud att följa med honom, men det ville hon inte. Därefter begav sig Eyjolf med sitt folk till Otradal. Där dog genast den sjunde mannen. Den åttonde låg i sina sår i tolv månader, innan han dog. De andra, som hade varit sårade, blevo friska, men skammen följde dem.

Kapitel 34 - Eyjolf uppsöker Bork. Tordis vill hämnas Gisle och skiljer sig från Bork.

Nu for Eyjolf hemifrån med elva man söderut för att träffa Bork den tjocke och berättade för honom denna nyhet, och hur det hade gått till. Bork blev glad häröver och bad Tordis taga väl emot Eyjolf och komma ihåg den kärlek du hade till min broder Torgrim. Begråta vill jag min broder Gisle, sade Tordis, men är det väl inte gott nog åt Gisles dråpare, om han får gröt till gåva? På kvällen, när hon bar fram maten, tappade hon fatet med skedarna. Eyjolf hade lagt det svärdet, som Gisle hade ägt, mellan bänken och sina fötter. Tordis kände igen svärdet, och när hon lutade sig ned efter skedarna, grep hon det om fästet, stack efter Eyjolf och sökte träffa honom i midjan. Men hon märkte inte, att tvärstycket stack ut, och det stötte mot bordet. Hon träffade honom längre ner än hon velat, i låret, och det blev ett stort sår. Bork tog tag i Tordis och vred svärdet från henne. Alla störtade upp och sköto bort bord och mat. Bork erbjöd Eyjolf självdöme för detta. Han utdömde full mansbot och tillade, att han skulle krävt mera, om inte Bork hade skickat sig så väl.

Tordis nämnde nu vittnen för sig och förklarade sig skild från Bork. Hon sade sig inte mer skola komma i samma säng som han. Det höll hon. Hon flyttade till Tordisstad på Eyr, men Bork blev kvar på Helgafjäll. Eyjolf begav sig hem och var illa tillfreds med sin färd.

Kapitel 35 - Vesteins söner. Are kommer till Island. Auds öde.

Vesteins söner foro till Gäst, sin frände, och bådo honom med sina råd hjälpa dem att komma från Island med Gunhild, deras moder, och Aud, som hade varit Gisles kvinna, samt Gudrid Ingjaldsdotter och hennes broder Geirmund. Gäst hjälpte dem med pengar, och de foro ut från Vitå. De voro icke länge på färden och kommo i land norrut i Norge. Berg gick på en gata med två män och ville tinga dem husrum i staden. De mötte då två män; den ene hade scharlakanskläder, en ungdomlig man, stor till växten. Denne frågade Berg efter hans namn. Han nämnde sitt riktiga namn och sin släkt, ty han tänkte, att han skulle ha mer gagn än skada av sin fader. Men den, som var i scharlakansdräkten, drog sitt svärd och högg Berg till döds. Det var Are Surrson, Gisles och Torkels broder. Bergs följeslagare gingo ned till båten och berättade, vad som hade hänt. Skepparen bragte dem i säkerhet och skaffade Helge överfart till Grönland. Helge kom dit, växte till och ansågs som den präktigaste yngling. Män sändes dit för att fälla honom, men det lyckades inte. Helge omkom på en fisketur, och det ansågs som en stor förlust.

Aud och Gunhild foro till Hedeby i Danmark. Där antogo de tron, begåvo sig söderut och kommo aldrig tillbaka. Geirmund stannade kvar i Norge, gifte sig och blev en duktig man. Gudrid, hans syster, blev bortgift och ansågs för en klok kvinna, och många människor härstamma från henne. Are Surrson for till Island. Han landade i Vitå, sålde skeppet, köpte jord i Hamar och bodde där några år. Han bodde på skilda ställen på Myrarna, och hade avkomlingar.

Här sluta vi sagan om Gisle Sursson.